

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEK

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan s izjeto razen posebnosti in dneva po prazniku

Cekovni račun:
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Potreben odgovor

Kaže, da je naš uvodnik »Cuique suum« res zadel v živo. Iz Knaflejeve ulice se oddajajo venomer kliči SOS, kajti gospodje vidijo, da je stvar s širokimi samoupravami resna ter da je avtonomija Slovenije na pohodu. Gospodje pri »Jutru« se boje za narodno edinstvo, boje se, da se s prenašljenimi ukrepi glede slovenske banovine ne bi storila škoda državi skupnosti ter da se ne bi razbile kulturne in gospodarske vezi Slovenije z drugimi deli države. Obenem pa slovesno zatrjujejo, da so za široko administrativno in zakonodajno samoupravo.

Mislili smo, da smo v omenjenem našem uvodniku stvar glede slovenske avtonomije dovolj jasno obrazložili ter da bi moralo to zadostovati vsakomur, ki je razumen, politično zrel in dobre volje. Toda »Jutro« ne odneha s svojimi megleznimi svarili. Ako bi dalo »Jutro« duška svoji nervoznosti le v svojih stolicah, bi bila stvar — kar se nas tiče — končno še v redu ter bi mogli to neplodno razpravo z naše strani zaključiti. Toda »Jutro« nepotrebno svarila se objavljajo tudi v zagrebškem in belgradskem časopisu. S tem se naša javnost po nepotrebnem bega ter se je ponekod vzdudila vtis, kakor da bi ne bilo še neoporno ugotovljeno, ali so dani finančni in gospodarski predpogoji za aktiviranje avtonomne banovine Slovenije. V zvezi s svarili »Jutra« je »Hrvatski dnevnik« izrekel celo bojazen, da bi Slovenci morda hoteli v tej državi živeti na tuj račun. Ali ni to porazen učinek te nepotrebne polemike?

»Jutro« zatrjuje in poudarja, da bo morala bodoča banovina Slovenija dobiti široke samoupravne kompetence ter priznava, da se je z nastankom banovine Hrvatske postavila na dnevni red preureditve ostale države, torej tudi Slovenije po stičnih načelih. Obenem pa izreka bojazen, da ne bi Slovenija postala osamljena ter da se ne bi pretrgali in oslabili politični, narodni in kulturni ter zlasti še gospodarski stiki z drugimi deli države. Ako bi se gospodje pri »Jutru« res spreobrnilo ter postali iz prejšnjih brezkompromisnih centralistov odločni zagovorniki širokih samouprav — po njihovem sedanjem zadržanju v vprašanju avtonomije jim tega ne moremo verjeti — bi se tem njihovim bojaznim resnično čudili. Zakaj pa prav za prav v bistvu gre? Gre za to, da se v naši skupni državi ustvari popolna enakopravnost Srbov, Hrvatov in Slovencev, gre dalje za to, da se končno pomešča s tem nesrečnim centralizmom, ki je prinesel državi in državljanom toliko gorja in zlasti tudi toliko nepotrebne gospodarske škode. V uredbi o banovini Hrvatski je točno povedano, katere kompetence se prenesejo v pristojnost banovine Hrvatske in kateri posli ostanejo v pristojnosti državnih oblastev na vsem ozemlju države. Istočasno je s posebno uredbo kraljevskih namestnikov določeno, da se razširijo predpisi o banovini Hrvatski na druge banovine, torej tudi na Slovenijo. Ni nam jasno, zakaj naj bi trpeli politični, narodni in kulturni stiki z drugimi deli države, če se s širokimi samoupravami zajameli enakopravnost vseh državljanov, Srbov, Hrvatov in Slovencev in če se bodo stvari, ki so se pri sedanjem centralističnem ustroju države reševale pri centralnih oblastih v Belgradu, poslej končno veljavno reševale pri banovini. Ali bo morda trpela državna skupnost zaradi tega, ako n. pr. prošnje za prireditve kake tomlje ob gasilski veselici na deželi ne bosta obravnavala najprej dva oddelka pri banski upravi, nato pa še ravateljstvo državne razredne loterije in ministrstvo v Belgradu, temveč se bo tako enostavna zadeva rešila kratkoma pri okrajnem glavarstvu ali pri banovini? Tudi se nam zdi, da ne bodo trpeli niti interesi državne skupnosti niti gospodarski interesi, ako n. pr. prošnje za razna obrtna dovoljenja ne bo več treba predlagati ministrstvu za trgovino in industrijo, temveč bo take prošnje reševala banovina v lastnem delokrogu. Vemo, koliko težav so imeli pojedini naši domači podjetniki, da so si izposlovali za svoje podjetje potrebno dovoljenje iz Belgrada.

Sicer se pa čudimo, da »Jutro« istih pomislekov glede obsega samoupravnih kompetenc, ki jih ima glede banovine Slovenije, ne uveljavlja tudi glede banovine Hrvatske. Iz »Jutrovega« pisanja bi se dalo sklepati, da so gospodje od slovenskega krila JNS sicer za to, da se uredi tudi avtonomna banovina Slovenija po istih načelih kot banovina Hrvatska, da je pa treba glede obsega kompetenc, ki se naj dajo Sloveniji, stvar še dobro premisliti. Ti gospodje pa prav gotovo ne mislijo na to, da bi se dale Sloveniji širše kompetence nego Hrvatski, temveč se more iz »Jutrovega« pisanja zgolj sklepati, da smatrajo za potrebno, da se avtonomne kompetence Sloveniji zožijo. Ali ni porazno, da se v slovenskem dnevniku zastopa tako stališče? Ali bi se upal kak Hrvat izreči enake pomisleke glede banovine Hrvatske? Ali smo morda Slovenci manj vredni in politično manj zreli od Hrvatov, da se nam ne bi mogel zaupati isti obseg samoupravnega delokroga, kot se je poveril banovini Hrvatski?

»Jutro« se v svojih izjavah sklicuje na kompetentnost finančnega vprašanja, ki je v zvezi z uresničanjem avtonomne Slovenije. Pri tem se tako na kratko, ne da bi izrekli kake konkretne misli, dotakne vprašanja financiranja bodočih avtonomnih banovin. Morda so svarila proti prenašanju ukrepov izrečena baš v zvezi s še ne rešenim finančnim vprašanjem. Toda, ali »Jutro« morda ni znano, da finančno vprašanje, t. j. predvsem glede razdelitve finančnih dohodkov med državo in banovino, tudi za banovino Hrvatsko še ni rešeno? Pa so se vendar že domala vse kompetence, ki pripadajo po uredbi v samoupravni delokrog banovine Hrvatske, že prenesle iz centralnih oblast v Belgradu na banovino. Zakaj naj bi torej očitno, da finančno-gospodarsko vprašanje še ni rešeno, predstavljala oviro za uresničitev avtonomne banovine Slovenije? Sicer pa gospodje dobro vedo, da bo postalo finančno-gospodarsko vprašanje pereče šele z novim proračunskim letom, do čim se do tedaj po uredbi dovoljujejo avtonomni banovini krediti, ki ustrezajo prenesenim poslom, iz tekočega državnega proračuna. Isto bi veljalo tudi glede banovine Slovenije.

»Jutro« pravi, da zaslužijo vsa ta vprašanja najtemeljitejšo razpravo v javnosti in da se ne smejo kabineto reševati. Pri tem pa »Jutro« pozabi, da gre za uredbe, ki jih izdajajo kraljeviski

Dolgi nočni posveti nemške, belgijske in nizozemske vlade

Govorice o nemškem ultimatu Nizozemski ne potrjujejo
Nizozemska poplavlja svoje ozemlje v dolžini 180 km

Nočni posvet pri Hitlerju

Amsterdam, 11. nov. b. Iz Berlina prihajajo poročila, da je konferenca uglednih strankin in vojaških osebnosti pri kanclerju Hitlerju trajala pozno v noč. Prepričani so, da so bili na tej konferenci sprejeti daljnosežni sklepi vojaškega značaja.

Dolgotrajne seje vlad v Bruslju in v Haagu

Bruselj, 11. nov. AA. Belgijska vlada se je sestala sredi ob 9 na sejo, ki je trajala tri ure. Po seji ni bilo izdano nobeno sporočilo, vendar pa je znano, da je ministrski svet razpravljal o mednarodnem položaju.

Ponoči je bila tudi v Haagu v zunanem ministrstvu večurna seja nizozemske vlade, katere so se udeležili vsi ministri. O seji ni bilo izdano nobeno uradno poročilo, splošno pa domnevajo, da so ministri obravnavali vprašanje obrambe.

Govorice, da je bil na dnevnem redu vladnih sej tudi neki dozdevni ultimatum nemške vlade, ki poteče v ponedeljek, se na obeh službenih mestih ne potrjujejo.

Francija in Anglija pripravljene, da pomagata Nizozemski in Belgiji

Vojni poročevalec »Exchange Telegraph« javlja svojemur listu, da sta francoski in britanski generalni štab storila vse, tako da morebitni vdor nemških čet na Nizozemsko ali v Belgijo ne bo nikogar iznenadil. List poudarja, da kršitev nevtralnosti teh dveh držav ne bo dovela le do praznih protestov zapadnih vojsil, temveč bosta Francija in Anglija z vso svojo silo podprli Belgijo in Nizozemsko v primeru nemškega napada. Politični krogi pa so prepričani, da so odveč alarmantne novice, ker se ni bati nemškega prodora na Nizozemsko, kajti sam nemški generalni štab se dobro zaveda posledic, ki bi lahko nastale za Nemčijo, če bi kršila nevtralnost Belgije in Nizozemske.

Obrambna moč Nizozemske

Pariz, 11. nov. AA. Havas: Utrdbe in poplavljeni kraji se v Srednji Nizozemski raztezajo v dolžini 180 km. V takih okolištinah, bi se lahko poskusil napad na Nizozemsko s severa potom izkrcavanja v Južni Nizozemski in s poskusom, da se prepluje Džoiderski zaliv. Toda v tem primeru bi morebitni napadalec naletel na nizozemski brodovje, ki je majhno, toda odlično opremljeno za obrambo obale. Vojaški strokovnjaki menijo, da bi nasprotnik lahko poskušal tudi napad s severa. Ta načrt pa bi oteževala navzočnost inozemske mornarice. Nizozemska ima veliko oporišče v Kelderu na samem vzhodu v Džoiderec.

Nizozemska je država starih pomorskih izročil. Prav tako je velika kolonialna sila. Zaradi svoje preteklosti in svoje sedanosti ima močno mornarico, ki lahko zagotovi tako sigurnost prestolnice, kakor tudi varnost njenih čezmorskih posesti. Njeno blagostanje in njena obramba slonita na morskoti. Poleg svojega posebnega kolonialnega brodovja, ki ima svoje oporišče na Javi in Sumatri in katere je ostala na Daljnem vzhodu, ima Nizozemska tudi mornarico doma v skladu s svojim zemljepisnim položajem. Sicer nima velikih enot, pa ima zato veliko število peščenih obal in globokih rečnih zalivov. To so v glavnem ladje, ki ne režejo vode globoko in ki lahko plujejo daleč po posameznih prekopih. Nizozemska ima tudi divizijo podmornic razreda »O«, to je okrog 10 podmornic male tonaže. Te podmornice so se izkazale

namestniki na podlagi čl. 116. ustave, ter da se bodo vse te uredbe naknadno predložile narodnemu predstavništvu v soglasanje. Končno bo torej v stvari odločala bodoča narodna skupščina in novi senat ter bo še dovolj prilike in časa za javno obravnavo o teh vprašanjih. Sicer pa nihče ne brani niti »Jutru« niti komurkoli, da že sedaj objektivno pove svoje stališče o finančno-gospodarskem vprašanju in zlasti o načinu financiranja avtonomnih banovin. Naj nam pa gospodje pri »Jutru« verjamejo, da smo vsa vprašanja, ki so v zvezi z aktiviranjem avtonomne Slovenije, in vse tozadevne statistične gradivo temeljito proučili ter da nikakor ne podcenjujemo važnosti teh vprašanj. Kar se pa tiče gospodarskih, tudi njim nihče ne brani, da sporoče na običajen način, po svojih organizacijah, na pristojna mesta svoje mnenje o vseh perečih zadevah ter naj bodo prepričani, da bodo njihove pobude, kolikor bodo upravičene in izvedljive ter soglasne s splošnimi interesi, našle primerno razumevanje.

»Jutro« se boji, da bi slovensko gospodarstvo utrpelo škodo zaradi težnje za čim večjo avtarkijo zlasti na gospodarskem polju, ki da se bo razvijala v novi strukturi države. To vprašanje pa z avtonomijo prav gotovo nima nobene zveze. Sai ni namen preureditve države v pravico široke samouprave, da bi se razširil naš sedanji skupni gospodarski prostor. Vsem, ki imajo posla ali stike z gospodarstvom, je znano, da so se že do sedaj

kot zelo ustrezne za nizozemsko obal. Poleg te podmorniške eskadre ima nizozemska tudi 2 obalni ladji, 3 torpedovke od 450 do 500 ton, potem oklopnice, divizijo osmih torpedov, veliko število posebnih ladij, od katerih je 9 polagalcev min in 8 zbiralcev min. To brodovje ima tudi svoje letalske enote in ima odlično utrjena oporišča.

„Naše orožje je - blato“ Podrobnosti o poplavih

Haag, 11. nov. t. Časnikarji so bili sprejeti v vojnem ministrstvu, kjer so jim na kratko razložili pomen varnostnih ukrepov. Na vprašanje, kako izvajajo vojaške oblasti poplavljanje nekaterih predelov Nizozemske, so izvedeli, da je bilo to vprašanje že davno natančno v vseh podrobnostih proučeno. Poplava gotovih pokrajin z vodo pomeni

velikansko škodo za Nizozemsko, toda narod mora prenesti tudi največje žrtve, ako je potrebno, da brani svojo neodvisnost, odnosno svojo nevtralnost. Poplavljanje bo trajalo dalje časa, ker ne gre zato, da je treba enostavno prebiti nasipe in spustiti morje po pokrajini. Poplavljanje mora biti pod stalnim nadzorstvom. Če bi voda segla previsoko, potem bi se nasprotnik lahko poslužil čolnov. Zato jo je treba spustiti samo toliko, da premoči zemljo, tako da se spremeni v globoko, za motorizirane čete neprehodno blato. Za to je treba velike previdnosti. Črpanje vode iz poplavljenega ozemlja bo trajalo polne tri mesece, kar je nov dokaz za to, kakšno škodo mora Nizozemska trpeti za svojo nevtralnost. »Naše orožje je — blato«, je dejal časnikarjem uradni poročevalec in jih odpustil.

Rim, 11. nov. t. Iz Belgije poročajo, da je vsa nemško-belgijska meja med Aachenom in Eupenom zaprta za vsak promet.

Po bojiščih postaja vedno bolj živahno

Posebno močno so delovala letala na zahodni fronti

Napad nemškega bombnika na potniški parnik

Pariz, 11. novembra. t. Danes je nemški bombnik napadel v Rokavskem zalivu potniški parnik, ki redno vozi med francosko in angleško obalo. Na parniku je bilo 90 potnikov. Bombnik je vrjel 2 bombi, ki pa k areti ledje nista zadeli. Tri angleška letala so napadla nemški bombnik ter spremljali ladjo dalje do angleške obale. Nemško letalo je letelo 3000 m visoko.

Tajinstvena nesreča v newyorški luki

New York, 11. novembra. t. V pristanišču je čakala tovorna ladja z dvema bombnikoma, ki sta bila namenjena Angliji in ki bi morala biti pretovorjena na angleško ladjo. Kar nenadoma se je ladja potopila z bombnikoma vred. Oblasti sedaj preiskujejo vzrok te nesreče.

Amsterdam, 11. novembra. AA. DNB: Mornariško ministrstvo sporoča uradno, da je od moštva na ladji »Northern Rower« izginilo 23 mornarjev in 4 častniki.

Na suhem

Berlin, 11. novembra. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo sporoča: Na zahodu slaba ogledniška in topniška delavnost. Pri Kolmaru je bil zbit francoski baržni balon od strani nemškega lovskega letala.

Pariz, 11. novembra. AA. Havas: V toku večerajšnjega dne je bilo nekaj krajevnih napadov istočasno, ko so nemška letala na bojišču od Severnega morja pa vse do švicarske meje razvila precej živahno aktivnost. Zadnje tri dni so bila nemška letala zelo delavna in so opravila precej ogledniških pletov ne samo nad Maginotovo črto, temveč tudi globlje nad francoskim ozemljem. Nemška letala so bila zlasti delavna na odseku francosko-belgijske meje. Tu je prišlo tudi do letalskih borb zlasti ponoči. Nekaj bolj živahnih sovražnih napadov je bilo večeraj na nekaterih točkah Lorenskega bojišča. Tu je prišlo tudi do borbe s strojnimi puškami, katerih se je udeleževalo tudi letalstvo. Nemški napadi, ki so bili tukaj izvedeni, so bili izvršeni po skrbni topniški pripravi. Ves topniški ogenj je trajal tudi v času napada. Na tem delu bojišča je bilo sovražno letalstvo zelo aktivno, zlasti pa so njegova lovška letala sodelovala v borbah. Do borb je prišlo tudi na odsekih vzhodno od Mezele pri Orenthalu in še nekaterih drugih točkah. Skoro povsod so mogle nemške čete napredovati toliko časa, dokler niso naleteli na sistematično izve-

den topniški ogenj, ki jih je hitro ustavil, tako da so se morale umakniti s precej občutnimi izgubami.

Rydz-Smigly odstavljen

Pariz, 11. novembra. AA. Havas: Tiekovski oddelček poljske vlade objavlja ukaz predsednika republike Rakijewicza, da je maršal Rydz-Smigly razrešen dolžnosti glavnega poveljnika poljske vojske. Na njegovo mesto je imenovan general Sikorski.

Angleška letala nad Nemčijo

London, 11. novembra. t. Letalsko ministrstvo poroča, da so angleška letala z uspehom opravila izvidniške polete nad južno Nemčijo. Letala so nad sledenimi mesti: Stuttgart, Mannheim, Nürnberg. Eno letalo se s poleta ni vrnilo nazaj.

Nemška letala nad Francijo

Pariz, 11. novembra. t. Živahnost na fronti postaja čedalje večja. Posebno letalstvo se je udeleževalo. Nemška letala so opazili nad nekaterimi mesti severne Francije, tako nad Maubeugem, Lilleom in Tourcoingom, to se pravi nad obmejnimi ozemljem med Francijo in Belgijo, kjer so nemška letala imela očitno namen ugotoviti, koliko je resnice na poročilih o zbiranju francoskih čet ob belgijski meji. Nemška letala so prišla nad severno Francijo po dveh potih, ali nad Belgijo, ali pa nad Rokavskim zalivom. Toda vsa so se vrnila naravnost nad Belgijo, kar bi ne smela, ker je Belgija nevtralno ozemlje.

Letalska delavnost je trajala tudi vso noč. Protiletalski znaki so bili dani po številnih mestih severne Francije. Tudi v Parizu samem je bil dan alarm. Podrobnosti pa niso znane.

Nevtralna letala odslej — rumena

London, 11. novembra. t. Letalsko ministrstvo je objavilo, da bodo nevtralna letala, ki bodo smela opravljati letalsko službo med Anglijo, Švedsko in Norveško, morala biti preplečkana z rumeno barvo. Predlog je stavila nizozemska vlada. Anglija ga je sprejela in dala svoji protiletalski obrambi primerna navodila.

S Finsko na mrtvi točki

Moskva, 11. novembra. b. Potrjujejo, da so rusko-finska pogajanja na mrtvi točki. Dalje poročajo, da je finski delegat Tanner zahteval od svoje vlade nova navodila za nadaljevanje pogajanj, ali pa sklep finske vlade, da se delegacija lahko vrne iz Moskve.

Helsinki, 11. novembra. b. Predstavnik finskega zunanjega ministrstva je izjavil, da se finski delegaciji v Moskvi ni posrečilo doseči sporazuma s predstavniki Sovjetske Rusije. Glasom njegove izjave je stanje pogajanj med Sovjetsko Rusijo in finsko delegacijo še slabše kakor pred par dnevi, ker Sovjeti nočejo odstopiti od svojih zahtev, da Finska dovoli zgraditev vojnih in pomorskih oporišč na njenem ozemlju. To pa še ne pomeni, da se finska delegacija pripravlja na odhod iz Moskve. Prosvetni minister Naumula je na sprejemu tujih časnika izjavil, da v Moskvo še vedno ni dostavljen poziv za nova pogajanja v Kremlju, ker nova navodila še niso prisplala.

Moskva, 11. novembra t. Sovjetsko uradno poročilo o pogajanjih s Finsko pravi, da je finsko stališče neuklonljivo. Ni pa res, da bi bili Sovjeti odklonili finske predloge, ker Finci predlogov sploh niso stavili. Finska delegacija je svoj odpor proti sovjetskimi predlogom je povečala, kar je dokazala tudi s tem, da je poslala na mejo v Karelijo 4 divizije.

Zagrebska vremenska napoved: Nespremenljivo.

Zemunska vremenska napoved: Pretežno bo oblačno in megleno. Gosta megla v dolinah in kotlinah. Toplota brez znatnejše spremembe.

Od nedelje do nedelje

Zunanji pregled Pregled po boljčih

Ves pretekli teden po boljčih ni bilo nič novega. Na suhem majhne krajevne borbe med predstražami, v zraku nekaj poletov nemških letal nad francosko in angleško ozemlje in nabo, brez večje škode ne na eni in ne na drugi strani, na morju nobenih borb, izjemni nadziranje gospodarske vojne, ki se izraža v lovljenju za nemškimi trgovskimi ladjami, kakor za ladjami nevtralcev, ki vozijo tovor namenjen v Nemčijo, na nasprotni strani pa delovanje nemških podmornic, ki pa pretekli teden ni imelo nobenih uspehov. Angleži, Francozi in Nemci so pretekli teden objavili nekaj števil o izgubah in dobičkih te pomorske vojne. Angleži so izgubili ladij za 250.000 ton, Francozi za 50.000 ton, nevtralci za 100.000 ton. Toda za to so Angleži ujeli nemških ladij za 150.000 ton, ter so ugrabili Nemčiji namenjenega tovora za nad 500.000 ton, medtem, ko so ga Francozi zasegli za 200.000 ton. Poleg tega je Nemčija utrpela izgube na podmornicah in eicer tedensko po 2 do 4 podmornice. Dosedanji potek gospodarske vojne je torej v prilogi Anglije in Francije.

Razgled po političnem polju

Preteklo sredo zvečer je nemški kancler Hitler govoril v Monakovem. Sedem minut potem, ko je zapustil dvorano, je počil peklen-aki stroj uprav v pripravi, kjer je kancler govoril. Mrtvih je do sedaj 9, ranjenih okrog 60. Vsi smatrajo čudež, da je Hitler, ki je običajno rad ostajal med starimi strankinimi borci na časi piva, topot moral oditi in je tako srečno ušel atentatu. Ker so ga vsi odličniki spremljali, ni nobeden od njih poškodovan. Po vsej Nemčiji je veliko veselje nad tem, da je kancler Hitler tako srečno ušel atentatu, a veliko ogroženje nad krivici, ki so zločinski napad pripravili. Nemški listi obžujejo Anglijo, da je atentat pripravila, medtem ko angleški listi očitke ogorčeno zavračajo in trdijo, da je bil atentat ali delo stranke same ali pa nasprotnikov režima. Preiskava bo že ugotovila, kdo so zločinci.

Pretekli teden je prinisla dožnja, da se ni treba nadati, da bi se vojna končala in da bi imela kašna mirovna prizadevanja uspeh. Belgijci kralj in nizozemski kraljica sta se ponudila, da posredujejo za mir med vojskujočima se taboroma, toda njuna ponudba ne bo našla nobenega odmeva. Oba tabora sta odločena, da nadaljujeta vojno. V tem smislu se je izjavil angleški ministri predsednik Chamberlain pretekli četrtek, v istem smislu tudi angleški zunanji minister lord Halifax, ki sta oba dejala, da bo vojna šla dalje do zmage. Na podoben način se je izjavil tudi nemški kancler, ki je govoril v sredo zvečer, ko je napovedal srdito vojno Angliji ter izpovedal svoje prepričanje, da bo zmaga na nemški strani.

Toda medtem, ko se nadaljevanje vojne pripravlja na vseh straneh, je bilo ves pretekli teden izredno živahno pri nevtralnih državah, ki jih seveda oba tabora na vse načine vabita, da bi se pridružile enim ali drugim. Na nevtralne države izvajajo tudi hude pritiske, tako, da obetoja ponekod zares velika nevarnost, da ne bodo končno le strmoglavljene v vojni metež, katerega se z vsemi sredstvi izogibljajo.

Nevtralne države na Baltiku in v Skandinaviji (Norveška, Švedska in Finska) imajo svoje velike težave, ker na Finsko (4 milijone prebivalcev z veliko surovostjo pritiska Sovjetska Rusija (170 milijonov prebivalcev) in jo hoče spraviti pod sebe, kar bi pa skandinavске države smatrale kot ogrožanje svoje lastne varnosti. Za to so vse mobilizirale in s tesnim ercem čakajo, kaj bo, ali jih bo Sovjetska Rusija poglala v vojno ali ne.

Med nevtralnimi državami na Balkanu pa opažamo več križajočih se vplivov, ki so začeli precejšen nemir na ta predel Evrope. Sovjetska Rusija sili na Balkan, lovi e prijaznimi besedami predvsem Bolgarijo, da bi od tamkaj dobila odeskočno deeko proti Rumuniji in proti Carigradu (Turčija), kakor tudi po ostalem Balkanu. Proti sovjetskemu vplivu je z veliko oostrojtjo nastopila Italija, ki na Balkanu noče ne komunizma

in ki pri Carigradu, kjer je izhod iz Črnega v Sredozemsko morje, noče sovjetske velesile, da bi se vtikala v Sredozemlje, ki ga Italija smatra za svojo življenjski prostor. Tudi Nemčija išče na Balkanu predvsem gospodarskih zveznikov in želi, da bi se te države odpovedale vsaki trgovinski zvezi z Anglijo in Francijo. Končno razvijata svojo politiko tudi Anglija in Francija, ki želita, da bi Balkan čim manj pomagal Nemčiji z živžem in s eurovinami. V tem križnem ognju raznih težev pa se balkanske države prizadevajo, da bi postale složne, ker samo tako bodo ohranile svoji mir in svojo nevtralnost ter jim bodo prihranjene vojne vihr.

Tretja skupina nevtralnih držav, ki se nahaja v neprijetnem položaju je na zahodu. To sta Belgija in Nizozemska. Zaradi svojega zemljepnega položaja — ležita namreč sredi med bojnimima taboroma vojskujočih se držav, med Nemčijo in Anglijo na eni, med Nemčijo in Francijo na drugi strani — jima bo težko, da bi ohranili nevtralnost. Napoti sta vojskujočim se državam, ki zaradi njih ne morejo bliže drug drugemu, da bi se bolj korenito spopadli. Na njih se izvaja pritisk, da bi ta ovira izginila. Slišijo se celo grožnje, da jih bo Nemčija enostavno zasedla. Obe, Belgija in Nizozemska sta sprito te nevarnosti — sta majhni državi — mobilizirali svoje vojske in vse pripravili, da preprečita vpad na njuno ozemlje. Na Nizozemskem so celo poplavili cele pokrajine. Ljudstvo v obeh deželah je v alarmu. Prihodnje dni se bo sedanja kriza že odločila, toda verjetno bo le odložena. Zadnja svetovna vojna je pokazala, da ležita ti državi na nevarnem ozemlju, ki je kakor nalašč, da postane bojno polje med nasprotniki.

Iz Amerike slišimo, da prihajajo tja vedno bolj ogromna angleška in francoska naročila orožja in municije. Amerika se vojne ne bo udeležila, toda postala bo neizčrpno skladišče za vse vojaške potrebe Anglije in Francije. Pri tem pa bo brez krvi lepo služila. Ameriška nevtralnost torej ni ogrožena in je med vsemi še najbolj prijetna.

Domači pregled

Bivši slovenski poslanci so se zbrali na povel dne 6. t. m. ter so zborovali o političnih zadevah države, Slovenije in svojih okrajev pod predsedstvom ministra dr. Kreka. Soglasno so sprejeli potrebne sklepe. Govorili so tudi o volitvah, ki je tiste dni vsa jugoslovanska javnost o njih govorila.

„Jadranska zveza med Italijo, Jugoslavijo, Grčijo“

Italijanski listi jo napovedujejo iz londonskih virov

Rim, 11. nov. t. »Lavoro fascista«, ki mnogokrat izraža mnenje vodilnih fašističnih krogov v zunanji politiki, objavlja dolga poročila iz Londona, v katerih navaja posnetke vodilnih angleških listov, ki pišejo pohvalno o mirovni politiki Italije na Balkanu. Posebno važnost polaga na članek, ki je izšel v »Timesu«, ki ga imenuje »največji angleški list in tolmača večine angleškega javnega mnenja«, in ki na izredno topli način podčrtava, da Italija in Turčija na Balkanu, kjer druge velesile zasledujejo razkrojvalne cilje, podpirata balkanske države, da poravnajo medsebojne spore in se druga drugi prijateljsko približajo. Tako ta »največji angleški list brez prikrivanja in odkritosrčno daje svoje polno priznanje Mussolinijevi politiki na Balkanu in v Podonavju«. Fašistični list potem nadaljuje, da ne smatra pametno, da bi razčlenjeval ozadja tega »angleškega kesa in obžalovanja«. On se takšemu razvoju tudi ne čudi in ga je že napovedoval v septembru, ko se je začelo govoriti v nekem nevtralnem bloku balkanskih in podonavskih držav pod vodstvom Italije.

»Lavoro fascista« navaja potem različne glasove, ki krožijo po Londonu glede bodočega razvoja v Podonavju in na Balkanu. Tako se je po angleški prestolnici zadnje dni razširila novica, da bo

Danes na TOMBOLO v Kranj

Pričetek točno ob 2. uri

Vrši se ob vsakem vremenu.

Med tem pa so zadnje dni začeli prihajati v javnost glasovi, tudi od hrvatske strani, kakor priča članek »Hrvatskega dnevnika« od 10. t. m., da bo morda vendarle bolj pametno, poprej izvesti preureditev države kakor pa iti na volitve. Preureditev države je namreč stopila zdaj bolj v ospredje. Ko je bila ustvarjena banovina Hrvatska, je bilo na dani, da je treba iti po tej poti naprej in vso državo temu primerno preurediti. Namesto tega pa so nekateri politični glasniki začeli bolj naglašati potrebo volitev kakor pa potrebo preureditve države, za katero so se ljudje že pri lanskih volitvah dovolj jasno izrazili. Zlasti glasni so bili s svojo zahtevo po volitvah tisti krogi, ki jim preureditev države v avtonomne skupine ni dišala.

Med tem pa je minister za gozdove in rudnike dr. Džafer Kulenović izjavil časnikarjem, da bosanski muslimani zahtevajo za Bosno in Hercegovino avtonomijo. Taki glasovi so se začeli širiti tudi od nekaterih strani Vojvodine. Zoper avtonomijo Bosne in Hercegovine pa so z vso ostrino nastopili glasniki bosanskih Srbov, katerim so se pridružile tudi nekatere stranke, prva med njimi JNS. Za njo je nastopil zoper avtonomijo tudi zastopnik SDS v Bosni prota Kecmanović, ki je dejal, da se bo boril zoper avtonomno Bosno, čeprav bi njegova stranka SDS kaj drugega sklenila. Predsednik SDS ministar Budisavljević je v svojem govoru dejal, da bodo tri banovine, erbeke, hrvatska in slovenska. Toda že se je iz Vojvodine oglašil voditelj vojvodinskega krila SDS dr. Bošković, ki terja avtonomijo tudi za Vojvodino. S tem je preureditev države v erbekem narodu stopila v ospredje ter jo bo treba čim prej urediti, da se duhovi pomirijo.

Gonja zoper sporazum, ki ga pobijajo razne erbeke stranke, ima med erbskimi množicami nekaj zaslonbe, ker Srbi občutijo, kakor da bi bili Hrvati s svojo banovino pridobili nekaj, česar Srbi niso deležni. Zato se sama po sebi vsiljuje potreba, čim prej rešiti vprašanje preureditve države. »Hrvatski Dnevnik« od 10. t. m. pravi, da je taka zahteva docela umesna in ji ni mogoče ugovarjati.

Glede Bosne in Vojvodine pa zastopajo Hrvati etališče, da bo treba ozemlje banovine Hrvatske povečati, ako bi se ustvarile res le tri banovine,

Slovenija, Hrvatska in Srbija. Hrvati pravijo, da niso zoper avtonomno Bosno in Hercegovino, da pa zahtevajo od Bosne še nekaj hrvatskih krajev, če Bosna ne bo avtonomna. Kakor že povedano, pa so Srbi na vso moč zoper avtonomno Bosno, ker pravijo, da se je erbski narod boril za njo in noče več, da bi reka Drina bila meja med Srbijo in Bosno. Oglašajo pa se nekateri Srbi, ki pravijo, da bi bilo mogoče Bosno sicer priključiti Srbiji, vendar ji dati nekaj samostojen gospodarski položaj, vendar bi ne imela zakonodajne pravice, kakršno bodo sicer imele banovine. Zeleti je treba, da se najde čim prej pameten izhod, da se razmere uredi.

Zanimivo pa je, kakšno vlogo igra zdaj takojimenovani slovenski del JNS. Kakor znano, je dr. Kramer glavni tajnik JNS. Toda iz Zagreba prihajajo novice, da se je slovenski del JNS začel na vse pretege prizadevati, da bi bil sprejet v SDS, ki je zdaj na vladi. To bi ne bilo nič čudnega.

Medtem ko se HSS mnogo trudi, da bi svojo hrvatsko banovino čimprej uredila, se pa tu in tam na Hrvatskem še oglašajo ljudje, ki s sedanjo Mačkovno politiko niso zadovoljni. Ker so komunisti zadnje čase nekam potihnil, so se toliko bolj na glas začeli oglašati frankovci, ki očitajo dr. Mačku, da je premalo dobil za Hrvate. Na dan Vseh svetih so frankovci priredili na grobu dr. Trumbića v Splitu demonstracijo zoper dr. Mačka. Dr. Bulat, ki je ustanovil v Splitu frankovski klub, je na grobu govoril v čast dr. Trumbiću, ki je bil velik borec za hrvatski narod, ter je obenem napadel dr. Mačka. Tako demonstracija na grobu so na hrvatski strani močno obsodili.

Kakor pišejo nemški listi, ki izhajajo v naši državi, so neznani ljudje med Nemci v Vojvodini začeli razširjati neke letake, s katerimi bi radi zbegali nemško prebivalstvo. Ene vrste letak pozivljale Nemce, naj bodo poslušni besedi svojega Führerja ter naj se brž izselijo v nemško domovino. Drugi letak pa pozivljale Nemce, naj poslušajo nekatere radijske postaje, da bodo izvedeli resnico, kako je v Nemčiji. Uradno glasilo Nemcev v Jugoslaviji »Deutsches Volksblatt« je napisal o tem članek, kjer obsoja tak način beganja, ki prihaja od Judov.

nuje »Daily Mail«, ki jo je objavil iz italijanskih virov iz Rima samega, »Jadranski blok«, ki bi najbolj odgovarjal težnjam Italije, ki vsekakor želi, da se na vsem Balkanu in v vsem Podonavju obrani mir, a želi tudi prav posebno poudariti, da objemajo mirovni interesi Italijo v prvi vrsti obalne države Jadrana, ki tvorijo neke vrste gospodarsko enoto ter je naravni most med Italijo in obema državama na nasprotni obali.

70 letnica italijanskega kralja

Rim, 11. nov. AA. Italija proslavlja danes 70 letnico kralja in cesarja Viktorja Emanuela III., ki je 40 let opravljal usodo svoje države. Razen nizozemske kraljice, je malo vladarjev, ki so tako dolgo in tako častno vodili svojo državo. Ves narod se udeležuje danes vojaških in civilnih slovesnosti ob priliki rojstnega dneva italijanskega vladarja. Listi izražajo čustva hvalečnosti in spoštovanja italijanskega naroda, ko slavi kralj Viktor Emanuel III., ki vodi Italijo po poti velike bodočnosti.

Napad na kralja Faruka

Napadalec proglašen za neumnega

Kairo, 11. nov. AA. Reuter: Včeraj je neki prenapet napad na bližini ministrstva kralja Faruka, ki se je vračal v avtomobilu iz džamije, kjer je bil pri molitvah. Zločinec je vrgel v kraljev avtomobil steklenico bencina, ki je pa k sreči padla iz avtomobila ponovno na tla. Policija ga je takoj aretirala. Ime mu je

Ahmed Farag. Izdano je uradno sporočilo, da je bilo na osnovi zdravniškega pregleda ugotovljeno, da Farag ni odgovoren za svoja dejanja, ker je slaboumen. S kraljem Farukom se je v istem avtomobilu vozil tudi njegov nečak knez Mohamed Ali.

Kakšna bo „nova Evropa“

Značilne napovedi vplivnega angleškega diplomata

London, 11. novembra. t. Sir Walter Laydon, angleški gospodarski strokovnjak, katerega vpliv v vladnih krogih je znan in tudi vsestransko upoštevan, je v »News Chronicle« napisal članek o vojnih ciljih Anglije in Francije. Sir Walter je navedel sledeča štiri načela, ki jih bo treba upoštevati pri urejanju nove Evrope:

»1. Neodvisna poljska in češka država moreta biti obnovljeni, toda ne na podlagi diktata, ampak po skupnem sporazumu vseh prizadetih. Ako bi sporazum ne bil mogoč, naj se izbere nepristransko razsodišče, ki bo potegnile meje bodoče poljske in češke države.«

»2. V Avstriji naj odloča ljudsko glasovanje o tem, če hoče delata ostati pri Nemčiji, ali če želi postati neodvisna.«

»3. V vsej srednji Evropi se morajo odstraniti nevarne točke, ki so sedanjo vojno povzročile. Vse srednjeevropske države bodo morale že razumeti, da je v njihovo lastno korist, če se bodo same odpovedale vsilni neodvisnosti ter se podredile neki višji ustanovi. Med največje neumnosti novejšje zgodovine spada razkosanje avstro-ogrske monarhije v celo vrsto malih držav. V gospodarskem pogledu pa ni bilo storjeno ničesar za dvig teh razkosanih delov. Sedaj prihaja čas za to, ko bodo srednjeevropske države dozorele za to, da bodo vodstvo zunanje politike in vojaške zadeve odstopile neki višji ustanovi. Novi red naj pa v vsakemu jamči osnovne državljanske pravice, kar bo odstranilo mnogo težav, ki jih sedaj imajo narodne manjšine.«

»4. Nova srednja Evropa mora dobiti takoj denarno pomoč za obnovo svojega gospodarstva.«

Končni izidi volitev v Švici

Pariz, 11. nov. AA. Havas poroča iz Berna, da so bili objavljeni končni rezultati volitev v Švici. Rezultati so sledeči: radikalni demokrati imajo 50 poslancev, socialni demokrati 45, katoliki in konservativci 43, kmečka stranka 22, neodvisni 9, mlada kmečka stranka 6, liberalni demokrati 6, socialni disidenti 4 poslance in izven stranke sta dva poslance.

Nesreča v japonskem rudniku

Tokio, 11. nov. AA. Včeraj popoldne je nastala eksplozija v rudniku žvepla. Ubilih je bilo 28 delavcev, ranjenih 48. V zvezi s katastrofo v rudniku žvepla se poročajo, da se je posrečilo čez 100 delavcem pobegniti iz rovov. V rovih pa se nahajajo še 103 delavci. Ogenj ovira reševalna dela.

Bombniki s 57 mož posadke

Miami, 11. nov. b. Sedem težkih ameriških bombnikov je izvršilo 6000 milj dolg polet v Brazilijo z letališča v Miamiu. Ti bombniki predstavljajo prave leteče trdnjave. Na vsakem je 57 vojakov in častnikov. Ti bombniki bodo v Rio de Janeiru sodelovali ob proslavi 50 letnice ustanovitve Brazilije.

Zemljevid, ki pojasnjuje nemir v Belgiji in na Nizozemskem. — Nasproti belgijske obale leži Velika Britanija.

Slovenski kandidati za volitve v senat

Danes bodo po vsej državi volitve senatorjev – Slovenija voli štiri senatorje – Jugoslovanska radikalna zajednica je postavila za kandidate v Sloveniji naslednje gospode:

Ivan Brodar

Že kot mlad kmet je posestnik Ivan Brodar v Hrastju pri Kranju l. 1908 postal predsednik tedanje okrajne kmetke zveze za krajski okraj. Po vojni je leta 1918 postal predsednik na novo ustanovljene Jugoslovanske kmetke zveze za vso Slovenijo. Kot zastopnik slovenskih kmetov je bil l. 1918 poslan v Belgrad v tedanje narodno predstavništvo ter je bil nato pri vseh volitvah izvoljen za poslanca krajskega okraja, dokler njegovo delovanje 6. januarja 1929 ni bilo pretrgano. V zvezi s šenčurskimi dogodki je bil obsojen v poldrugetno ječo, ki jo je predsedal v Mitrovici. L. 1935 je bil imenovan za člana banskega sveta, postal je tudi prvi podpredsednik Kmetijske zbornice. Lani je bil zopet izvoljen za narodnega poslanca.

Alojzij Mihelčič

Ravnatelj Vzajemne zavarovalnice v Celju, Alojzij Mihelčič, je bil rojen 3. marca 1880. Za župana na Lokvici pri Metliki je bil izvoljen l. 1906, l. 1912 pa za deželnega poslanca. Ustanovil je za črnomeljki okraj župansko zvezo in kmetko zvezo, kateri je bil tudi predsednik Vinarske zadruge in Kmetijskega društva v Metliki. Leta 1919 se je preselil v Celje, kjer je bil več let župan velike celjske okoliške občine, in sicer do leta 1931, ko ga je prejšnji režim odstavil. Leta 1935 je postal župan mesta Celja in član banskega sveta. Dne 11. decembra 1938 je bil v celjskem okraju izvoljen za narodnega poslanca, v narodni skupščini v Belgradu pa za prvega podpredsednika.

Dr. Franc Schaubach

Zibelka mu je tekla v Draščah na Koroškem v Ziljski dolini, kjer je zagledal luč sveta 3. decembra 1881. Gimnazijo je z odliko dovršil v Beljaku in nato študiral pravo na Dunaju, kjer je bil 1906 promoviran za doktorja prava. Vstopil je v sodno službo. L. 1918 je bil član Narodnega predstavništva. Leta 1927 je bil imenovan za velikega župana v Mariboru. Na tem mestu se je izkazal kot izborni upravni jurist ter je kmalu vzorno organiziral tedanje veliko županstvo, ki je bilo eno največjih v državi. Ko so bila velika županstva likvidirana, je bil imenovan za slovenskega inspektorja in je bil kot tak leta 1931 nasilno upokojen, ko je imel komaj 25 službenih let. Dne 6. februarja 1938 je bil pri senatorskih volitvah izvoljen za senatorja.

Franc Smodej

Rodil se je 17. novembra 1879 v Šmartnem v Rožni dolini pri Celju. Po končani gimnaziji z maturo je vstopil v celovško bogoslovje. Ko je bil posvečen v mašnika je deloval nekaj časa v dušnem pastirstvu, kmalu pa je prevzel uredništvo »Mira«, ki ga je urejeval dolga leta. Bil je tudi tajnik Slovenskega političnega društva za Koroško. Za slovenski življenj na Koroškem si je o teh časih pridobil velike zasluge. Po prevratu je bil vladni komisar v Celovcu. Po plebiscitu je moral zapustiti Koroško, preselil se je v Ljubljano, kjer je prevzel glavno uredništvo »Slovenca«. Leta 1924 je bil v ljubljanski okolici izvoljen za narodnega poslanca, kar je ostal do 6. januarja 1929. Leta 1936 je bil imenovan za senatorja in je bil v senatu finančni poročevalec.

Slovenski župani v Ljubljani

V soboto so prišli skoraj vsi slovenski župani v Ljubljano, da se udeležijo tečaja, ki ga je priredila Županska zveza. Tečaj je bil prirejen v soboto zlasti zaradi tega, ker so slovenski župani itak morali priti v Ljubljano zaradi volitev v senat, ki bodo danes, v nedeljo. Tečaja, ki je bil v frančiškanski dvorani, se je udeležilo okrog 350 županov. Dopoldne in popoldne so bila predavanja in tudi debate o najbolj pomembnih vprašanjih, ki se v sedanjih časih tičejo občin in občinskega gospodarstva. Tečaj je vodil predsednik zveze, kamniški župan Nando Novak. V kasnem popoldnevu je bil tečaj zaključen. Zvečer pa so imeli udeleženci v unisoni restavraciji družabni večer, katerega so se udeležili tudi vsi slovenski senatorski kandidati. Slovenski župani so s velikim navdušenjem in globoke prisrčnosti pozdravili voditelja Slovenec dr. Korošec, ki je prišel v njihovo družbo v spremstvu bana g. dr. Marka Natlačen. Predsednik senata dr. Anton Korošec je na večeru imel tudi daljši govor.

— Pri zaprtju, močnejš v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josef« grentice.

25 let plodnega dela

Letos, dne 9. septembra 1939, je preteklo 25 let, odkar je prišel na Boh. Belo g. župnik Mart. Droje. Za njegov god mu hvala župni farani pripravljajo skromno proslavo. G. župnika vsa beleka fara visoko ceni in spoštuje. Ne moremo naštetih vseh njegovih prizadevanj, ne njegovega dela in uspehov za dušni in telesni blagor faranov. Vsi farani se tega dobro zavedamo. Koliko se naš g. župnik trudi za versko življenje v fari! Najprej velja v vsej okolici za enega izmed najboljših in praktičnih katehetov. Vse njegovo delo v šoli se suče v tem, da bi mladino vzgojil čim bolj evharistično. In uspehe ima. Saj vidimo vedno pri obhajilni mizi kopice otrok. In tudi odraslih ne pušča v nemar. Vsak faran mu je enako pri srcu. Kako žalosten in ves nesrečen je, če vidi, da je kakšna njegova ovčica šla med trnje. Takoj jo kliče in vabi na dobre pašnike. Največjo skrb pa polaga na to, da je v fari dobro časopisje. Domoljub in Mohorjeva družba imata vedno rekord. Ni je skoraj hiše, da bi ne bilo v njej kat. časopisja. Za verska in katoliška društva je njegovo delo veliko. Mnogokrat ima težave. Pa vse premaga. Prav letos je začel graditi novi Prosvetni dom. Začetek je storjen. Letošnje svetovne razmere so delo ovirale in če mu bo Bog dal srečo, drugo leto bo stal sredi vasi veličasten prosvetni dom. Koliko skrbi za domačo hišo božjo, vemo. Krasen vojni spomenik, novi bronasti zvonovi itd. Povsod v cerkvi in okoli nje vlada najlepši red. Domačini in tujci, ki se tu ustavljajo, vse to hvalijo in občudujejo. Mnogo ee je v teh letih udeleževal pri gospodarskih panogah. Belanom je pomagal pri melioraciji pašnikov, planin, pri živinoreji, pri zadrugah vseh vrst itd.

Vsi njegovi farani smo mu za vse to hvaležni, želimo mu še mnogo uspehov med nami in da bi še veliko let med nami živel in deloval. Dobri Bog pa naj mu vse njegovo nesebično delo stotero plača.

Aleš Ušeničnik: Izbrani spisi

To monumentalno delo, ki bo izšlo v založbi Jugoslovanske knjigarnе v Ljubljani, bo obsegalo šest zvezkov vezanih v platno. Vsak zvezek bo obsegal poprečno 300 strani. Cena za celotno, lepo opremljeno delo je izredno nizka, saj znaša v subskripciji samo din 300— plačljivih v mesečnih obrokih po din 25—.

Vabimo vse ljubitelje resne in globoke knjige, da zahtevajo naš oglaš in se prepričajo o bogati in raznovrstni vsebini tega velikega dela. Subskripcijski pogoji so tako ugodni, da jih bo z majhnimi žrtvami zmogel vsak. Z izdajo prvega zvezka, ki izide v decembru tekočega leta, bo subskripcija zaključena.

Nadaljnji zvezki bodo izhajali v rednih dvomesečnih presledkih tako, da bo delo v decembru 1940 zaključeno.

Po zaključeni subskripciji bomo višino naklade za nadaljne zvezke prilagodili številu prednaročnikov, nakar opozarjamo vse interese, ki se še niso odzvali našemu vabilu na prednaročbo.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

Zmaga slovenske liste na univerzi

Včeraj so bile od 8 zjutraj do 13 volitve v Društvo slušateljev pravne fakultete. Postavljene so bile štiri liste in sicer:

1. Slovenska lista katoliških akademikov.
2. Lista akademikega društva »Jugoslavije« (nekdanji Jadranasi).
3. Lista akademikega društva »Edinosti« pod geslom »nacionalne liste«.
4. Levičarska lista.

Okoli 14 je univerzitetna volilna komisija objavila naslednji volilni izid:

Slovenska lista katoliških akademikov 145 glasov.

Lista akad. društva »Jugoslavije« 120 glasov.

Levičarska lista 53 glasov.

Lista akad. kluba »Edinosti« 43 glasov.

4 listki so bili prazni.

Zmaga slovenske liste katoliških akademikov na fakulteti, ki je bila dolgo vrsto let domena nasprotnih akademikov, bi bila še lepša, če se ne bi pravniki SKAD Zarje vzdržali glasovanja. Odbor Zarje je namreč sprejel sklep, in kljub posredovanju pri tem sklepu vztrajal, da pri volitvah ne sodeluje. Razlog za ta nepremišljen korak ob neprimernem času, naj bi bila neka notranja nesoglasja v Akademski zvezi. Zato je tem bolj čestitati onim maloštevilnim članom Zarje, ki so s svojimi glasovi podprli skupen nastop slovenskih katoliških akademikov na univerzi.

Zmaga slovenske liste na pravni fakulteti kaže pravo razpoloženje akademike mladine na naši univerzi v letošnjem razburilnem letu.

Rešeno moštvo angleškega tovornega parnika »Heronspolac« na ameriškem parniku »President Harding«

Narodnoobrambno delo

Je za obstoj vsakega naroda nujno in potrebno. To ve vsak. — Kako pa naj vsak sodeluje pri tem delu? To je različno. Najvažnejše pa je, da vsak Slovenec, da vsaka Slovenka za narodnoobrambno delo tudi gmotno žrtvuje. Brez žrtve ni uspeha.

Slovenska straža hoče za letošnji božič izvesti obdarovalno akcijo ubogih otrok naše severne meje. Ona sama nima sredstev in se zato obrača na vse Slovenke in Slovence, da zbero denarna sredstva in priredi v nedeljo 19. 11. 1939 po vsej Sloveniji nabiralni dan. Pokažimo tedaj, da nam je naš narod ljub, in njegove meje naša velika skrb in darujmo za naš mladi obmejni rod. Nikdo naj ne odtegne svojega daru, ki mu bo stokrat povrnjen. Nikomur naj ne bo naša prošnja nadležna, kajti zaveda naj se izreka: Trdna meja, varna domovina.

Slovenska straža v Mariboru.

Prosvetna društva za osrednji prosvetni dom v Ljubljani

Letošnje poletje je s svojimi mnogimi nastopi in prireditvami, ki niso zahtevale le obilo truda in dela, ampak tudi marsikdaj premočnih gmotnih žrtv, je za nami. Zimski čas, v katerega prehajamo, pomenja za naša prosvetna društva nekaj popolnoma drugega. Nekdanje zunanje udejstvovanje se je umaknilo v tovarnišnice, seje sohe in dvorane. Skoraj povsod se večer za večerom zbirajo člani in članice ter vestno pripravljajo nastope, akademije in igre. Notranje društveno delo se je sedaj začelo in je v polnem razmahu. Saj pa je tudi čas za veliko prosvetno delo, ki nas v letošnji zimi čaka. Vsako društvo ima svoje skrbi in svoje naloge, za nobeno pa ne sme biti še tako veliko delo opravičilo, da ne bi v letošnji zimi posvetilo svojega dela tudi uresničitvi velike naloge, ki si jo je naša katoliška prosvetna organizacija zastavila kot najbolj nujno: zgraditi namreč v Ljubljani osrednji prosvetni »Slovenski dom«, ki bo pod svojo streho družil osrednje prosvetne organizacije in ki bo dostojno v beli Ljubljani reprezentiral najmočnejšo prosvetno organizacijo. Ali ne bi bilo prav, da bi vsa naša prosvetna društva v letošnji zimi priredila medseboj pomembno in vzpodbudno tekmo, katero društvo bo največ prispevalo za zgraditev osrednjega prosvetnega doma. Uspehi takega tekmovanja bodo brez dvoma najlepše izpričevalo članstvu društva, saj ni treba, da bi se ocenjeval napor tako enostransko, da bi gola številka že odločala. Zato naj zlasti močna društva pazijo, da jih ne bodo morda osramotila društva, ki imajo malo članstva, morda celo v siromašnih krajih. Osrednji prosvetni dom ne bo samo merilo naše narodne zavednosti v splošnem, ampak bo še neprimerno bolj točno merilo zavednosti, požrtvovalnosti in delavnosti posameznih prosvetnih društev.

Zdravilno delovanje Rogaške mineralne vode:

Pri zaprtju deluje izvrstno. Ugodno brez draženja voda Donatovega vrelna. To vodo je treba piti hladno, najprej zjutraj na tešče potem pa še kake pol ure pred vsako jedjo po 200—300 g. V teh slučajih je treba vodo hitro izpitati!

Šmarski okraj je umetna tvorba iz l. 1924, kajti v ta okraj so bili združeni trije sodni okraji, ki so pripadali prej trem različnim političnim glavarstvom: Šmarje je pripadalo Celju, Rogatec Ptuj in Kozje Brežicam. Ti trije okraji, ki so si sorodni po načinu življenja in gospodarstva, so bili že v Avstriji povezani v skupni volivni okraj, vendar pa je tem okrajem manjkalo skupno središče, ki bi te okraje resnično povezovalo, ko je očitno, da gravitirajo vsi le na središča izven okraja: na Celje, Ptuj in Sevnico, oziroma Rajhenburg.

Šmarski okraj se razprostira od Boča do Bohorja na desni strani Sotle, ko tvori velik ovinek in vrine tako med oba okraja Hrvaško Zagorje. Okraj ima hkrati tudi nenavadno obliko, saj je dolžina okraja na severu ca. 34 km (preko Ponikve in Žetala), v sredi le 10 km (preko Žusma in Podčetrka) in na jugu zopet 28 kilometrov (južno od Planine do Kunšperga). Širina pa je na zahodu 25 in na vzhodu 30 km. Osrednjo lego še ima šmarski sodni okraj in zato je tudi njemu pripadlo središče, Šmarje pri Jelšah.

Vsa pokrajina je razčlenjena v posamezne griče, iz katerih se vlečejo tri vzporedne gorske vrste od zahoda proti vzhodu: na severu Dolga gora, Drevenik, Boč, Plešivec in Donačka gora, v sredini Žusemsko gorovje in Rudenka, na jugu pa Bohor in Blica.

Že leta 1938 je obžaloval pesnik J. G. Seidl v svojem potopisu po šmarski dolini, da manjka tej pokrajini večja voda, ki bi kot utripajoča žila prinesla pokrajini več življenja in gibanja. Največji del okraja je nagnjen proti jugu in se odteka v Sotlo, ki pa je ob meji med Slovenijo in Hrvaško, in je premajhna, da bi imela razen mlinov in žag, ki jih goni, kak gospodarski pomen. V Sotlo se izlivajo tudi glavni dotoki: Mestinja, ki pripelje s seboj šmarski, Zibiski in Tinski potok, ter Bistrica, ki se nabira po kozjanski in podčetrški dolini.

V novem času se grade številne ceste po okraju, do nedavna pa sta služili prometu le dve glavni cesti iz Celja v Rogatec in naprej v Ptuj ter ena iz Maribora in Poljčan v Podčetrtek in Brežice, ki se križata v Mestinj.

Ti dve cesti sta sledili večinoma starim rimskim cestam, ki se ponekod še prav dobro poznajo; tako cesta, ki je šla iz Celja mimo Blagovne, čez Slom, čez Molče in se je mimo šmarskega gradu spustila v dolino, šla čez Korpole, Stranje in Grličje, kjer se je odcepila cesta na Podplat in Poljčane v Dravinjsko dolino; v Kačjem dolu je bilo ponovno križišče, kjer se je odcepila cesta v Hajnsko in Podčetrtek, medtem ko je glavna cesta šla naprej mimo Sv. Trojice v slatinsko dolino in naprej proti Rogatecu, pod Donačko goro mimo Žetala in Podlehnik proti Ptuj. Po teh starih cestah so hodila tisočletja naše zgodovine. (Dr. Kovačič, Sv. Križ, št. 6.) (Zasluge za rimska odkritja ima pokojni Šmarčan dr. Franjo Lorger.) Velikega pomena za šmarsko-rogaški del okraja je železnica z Grobelnega do Rogatca, Krapine in Zaboka, ki veže tako Celje z Zagrebom, a nujno potrebna bi bila že obsotelska železnica, ki bi odprla tudi kozjanskemu okraju promet, ko je sedaj južni del okraja prav zaradi prometnih nevednosti kljub svoji lepoti in zanimivosti med najmanj znanimi pokrajinami naše banovine (Krajevni leksikon str. 590).

Kakor se deli okraj v tri okrajna sodišča, tako je v cerkvenem oziru razdeljen v tri dekanije, ki so nastale iz treh pražupnij. Iz pražupnije na Ponikvi je nastala dekanija Šmarje, ki obsega sedaj 11 župnij s 23.516 verniki. Iz pražupnije Sv. Križ je nastala dekanija Rogatec, ki ima sedaj 9 župnij s 16.510 verniki. Iz pražupnije Pilštanj je postala dekanija Kozje s 13 župnijami in 18.645 verniki.

Na eno župnijo pride v lavantinski škofiji povprečno 2440 vernikov, v šmarski dekaniji pa 2136, v rogaški 1834 in v kozjanski dekaniji 1434 vernikov.

V lavantinski škofiji, kjer je 222 župnij, je poleg župnij cerkev tudi 350 podružnic, tako da pride na vsako župnijo povprečno ena in pol podružnice. In vendar je prav zanimivo pregledati, kako so razvrščene podružnice po škofiji. Največ podružnic ima dekanija Videm (52), kajti že sam Rajhenburg jih ima 11, ki ga prekaša še Sevnica s 13 podružnicami. Takoj za Vidmom pa je dekanija Šmarje z 28, na 7. mestu v škofiji je Rogatec z 18 in takoj za njim Kozje s 17 podružnicami. (Dekanija Ljutomer

ima le dve podružnici, dekanija St. Lenart le eno, dekanija Jarenina pa sploh nobene.) Če pri tem pomislimo, da so v okraju že itak povprečno majhne župnije, razumemo, zakaj pač ni nikjer (razen v videmski dekaniji) tako in toliko hribočkov naravnost posejanih s cerkvami kakor v teh krajih, da se zdi, da nosi vsak val v tem morju svojo penasto krono.

Med temi cerkvicami so znamenite božje poti, znane pač po vsem slovenskem in celo po velikem delu hrvaškega sveta: Šmarje samo kot Marija na jezeru, Sladka gora, Sv. Rok, Tinsko, Sv. Gore, Zagorje, Ložno — Marija Loreto pri Rogatecu in Marija Tolažnica pri Žetalah.

Prav zanimive patrone so izbrali naši predniki svojim 96 cerkvam v dekanijah Šmarje in Kozje: sv. Marijo (18 krat), sv. Miklavža (6 krat),

Od 15.746 kv km dravske banovine obsega šmarski okraj 543 kv km, tako da je v banovini 15 večjih in 10 manjših okrajev.

Medtem ko je v banovini 44,8% površine pokrite z gozdovi, je je v šmarskem okraju le 43,35%, tako da za ves okraj pač ne velja označba »kozjanski pragozde«.

Od ostale površine okraja (56,65%) je 40,1% njiv, 1,18% vrtov, 35,2% travnikov, 14,6% pašnikov in 7,8% vinogradov.

Od 19 vinorodnih okrajev naše banovine je šmarski okraj po zasajeni površini na 4. mestu, prekašajo ga le: Ptuj, Maribor levi breg in Krško, za njim pa so tudi Ljutomer, Novo mesto in Brežice.

V šmarskem okraju je 1780 ha vinogradov, pridelek na ha znaša povprečno 30 hl. V letu 1934 so pridelali vina v okraju 40.500 hl. (Po-

Pač pa ima okraj največ sliv, saj ima kar 109.850 dreves od 866.037 dreves v banovini; vendar zaostaja pridelek (0,7 kg na drevo) v okraju od povprečnega v banovini, ki znaša 3,2 kg na drevo.

Treba je torej sadjarstvu posvečati še večjo pažnjo, predvsem pa mora oblast dognati, katere vrste sadja so za te okraje bolj primerne, da bo tudi pridelek ustrezal številu vsajenih dreves.

Na njivah je v šmarskem okraju posejane največ pšenice, nato koruze in vsajenega največ krompirja. Zelja in fižola pa pridelata šmarski okraj največ v banovini.

Zaradi zamočvirjenih travnikov ni živinoreja prav na višku, čeprav je v okraju 15.000 goved, 13.000 svinj in 800 konj; perutnine je 56.000, kajti iz okraja so pošiljali jajca v Švico in na Angleško.

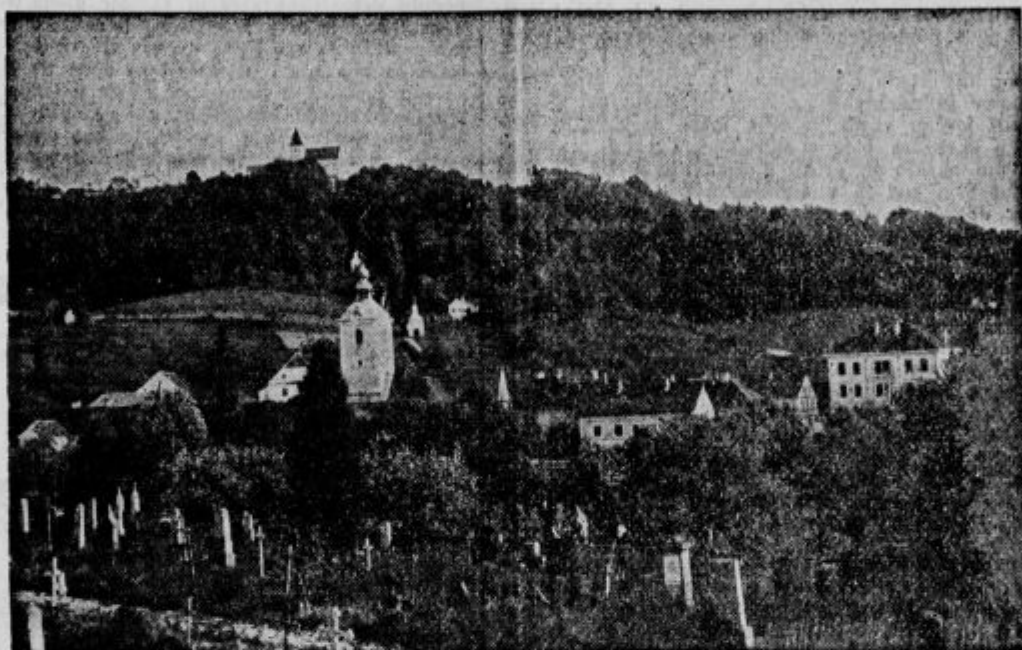
Lov v okraju ni kaj obilen, saj je padlo v letu 1934 komaj 37 srn, 985 zajčkov in šest divjih prašičev. Pač pa preseneča Sotla po svojem ribjem bogastvu. Takih ščuk ne najdeš zlepa drugod; v njenih globinah domujejo somi, ki se po teži lahko merijo s spodnjesavskimi in dunavskimi; med sotelskimi ribavci so pa tudi krapci pravi velikani, da ne govorim o jatah mren in ostalih belic. (Krajevni leksikon str. 45.) Raki so pred desetletji zaradi kuge izumrli.

Znatnega rudarstva v okraju ni, pridobivajo komaj nekaj premoga pod Tinskim in pri Sv. Križu. Tudi znatne industrije ni: dve steklarni v Rogški Slatini in Rogatecu, kopitarna v Mestinj, ter žage in mline ob Sotli in njenih pritokih. Pri Rogatecu kopljejo in obdelujejo brusne in mlinske kamne. Največjo vrednost pa prinašajo mineralne vode: Rogška Slatina, Kostivnica in Gabernik, vse tri pod Bočem. — Za letovišča sta oglašena tujska kraja Rogška Slatina in Planina; poleg tega pa nudita letovišče še Kozje in Podčetrtek. Zaradi svojega razgleda so znani vrhovi: Boč (999 m), Donačka gora (883 m), Bohor (1023 m), Veternik (721 m), Rudenka (687 m), v. Križ nad Planino (733 m) in še prav posebno Sv. Rok (369 m).

Ves okraj je sedaj razdeljen na 19 občin razne velikosti. Med njimi imajo nad 4000 prebivalcev: Šmarje, Rogška Slatina, Planina in Rogatec; nad 3000: Žetale; nad 2000: Pilštanj, Ponikva, Sv. Peter pod Sv. gorami, Podčetrtek; nad 1000: Sedlarjevo, Pristava, Kozje, Kostivnica, Zibika, St. Vid, Žusem, Sv. Stefan, Sv. Peter na Medv. selu (1051 prebivalcev); Stoperce pa ne dosega niti en tisoč prebivalcev.

Prebivalci se bavijo s skromnim poljedelstvom in živinorejo, gozdarstvom, domačo obrtjo ter prekupevanjem sadja, vina, goveje živine, svinj i. dr.

V okraju so ohranjene mnoge zgodovinske in umetniške znamenitosti: razvaline: Žusem, Planina, Rogatec, Kunšperk; gradovi: Jelše, Podčetrtek, Ponikva; cerkvene umetnine: Sv. Rok, Sladka gora, Sv. Gore; trga s sramot. kamnom: Lemberg, Pilštanj (in v sosesčini Podšreda), kar je vse zanimanja vredno. Te krajevne zanimivosti pa je treba opisati še posebej. P. St.

Šmarje pri Jelšah, sedež okraja

sv. Križ (4 krat), po trikrat pa sv. Petra, Magdaleno, Ožbalt, Mihaela, Janeza, Ano in Vida, po dvakrat sv. Roka, Lovrenca, Jurija, Primoža, Rozalijo, Filipa, Urbana, Jerneja, Emo, Marjeta, Trojico, Mohorja in Andreja, poleg teh pa še: sv. Barbaro, Tomaža, Ilja, Uršulo, Ahacijo, Martina, Benedikta, Pankracija, Heleno, Stefanu, Valentina, Jakoba, Hijacinto, Donata, Henrika, Katarino, Florijana, Lenarta, Antona, Sebastijana in Urha po enkrat. (Po škofijskem šematizmu iz l. 1937.)

Najžalostnejše poglavje okraja pa je šolstvo. Ves okraj ima pač 37 ljudskih šol s 152 oddelki, a nobenega drugega zavoda, niti nadaljevalnega niti strokovnega, tako da je navezan glede šolstva popolnoma na Celje. Iz krajev ob železnici se vozijo dijaki in dijakinje v Celje v gimnazijo in meščansko šolo ter gredo zjutraj v temi od doma in se vračajo domov zopet v temi. Pa vendar jim je bolje kakod onim v okraju, ki še takih zvez nimajo! In pri tem je ta okraj izobrazil in napredka v banovini pač najbolj potreben!

Po štetju od 31. marca 1931 je imela dravska banovina 1.144.298 prebivalcev; šmarski okraj s 43.200 prebivalci je bil 11. mestu. Na en kvadratni kilometer je prišlo v banovini 72,6 prebivalcev; šmarski okraj je nadpovprečno obljuden, ker je imel 80 prebivalcev na kv. km. Najbolj naseljeni kraji so Rogška Slatina, ki ima 122 prebivalcev na kv km, Sv. Peter na Medv. selu (117), Podčetrtek (100), Zibika (98). Najslabše je obljudena občina Kozje, ki ima gostoto 60 prebivalcev. Medtem ko je število prebivalstva v državi v desetletju 1921—1931 porastlo za 16,24%, se je povečalo v dravski banovini le za 7,9%, v šmarskem okraju pa le za 1,37%, kar pa je utemeljeno s splošnim gospodarskim zaostankom, ker morajo nadštevili otroci od doma, predvsem k industriji in v mesta, si iskat kruha. Manjši prirastek ali celo izgubo prebivalstva v tem desetletju imajo Kočevje, Lendava, mesti Celje in Ptuj ter okraj Murska Sobota.

datki so po krajevnem leksikonu dravske banovine.) V kraju slovijo po imenitnih vinih: Tinsko, Sladka gora, Drevenik i. dr.

Tudi sadjarstvo je v okraju zelo razširjeno, vendar se zdi, da pokrajina ni za sadjarstvo najboljše, kajti medtem ko je v banovini 2.255.048 jablan, jih je v šmarskem okraju res 133.200, vendar je povprečni donos drevesa v banovini 12,4 kg, v šmarskem okraju pa le 1,9 kg. Najboljši pridelek imata Maribor levi breg (30,7 kg na drevo) in Dolnja Lendava (29,9 kg), slabšega od šmarskega okraja pa sta Krško (0,3 kg) in Novo mesto (0,8 kg).

V banovini je 763.499 hrušk s pridelkom 11,9 kg od drevesa, v šmarskem okraju je 27.080 hrušk, a s pridelkom 3,3 kg od drevesa.

Za šmarsko-rogaški-kozjanski okraj

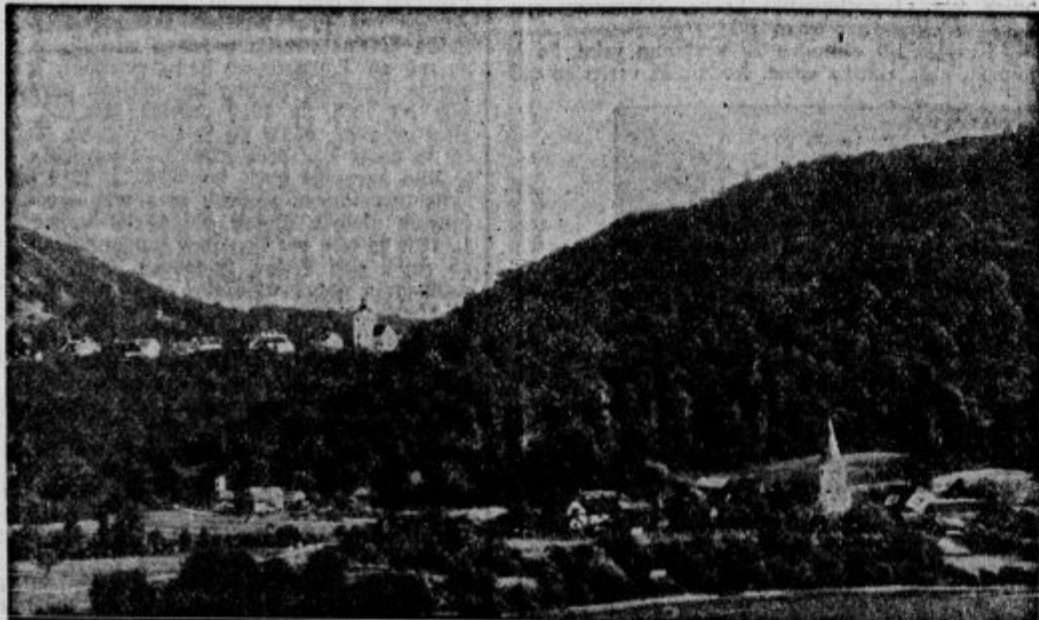
Ali poznate svoj domači kraj? Ali vas še ni presenetil tujec z vprašanjem: Koliko meri cerkveni stolp? Kdaj je bilo zidano šolsko poslopje? Kolika je razdalja z vašega hriba do zadnje točke na horizontu? In vi ste morali priznati, da ne veste. Čudno kaj, da se tujec zanima za vprašanja, ki si jih vi niste še nikoli stavili, ko ste prepričani, da veste vse, kar se tiče vašega domačega kraja. Tujec pa jih stavi manj iz radovednosti, kakor zaradi tega, ker mu niste znali vzbuditi zanimanja za tistih sto malih posebnosti vašega kraja, ki bi ga resnično zanimalo.

Znano je, da hodimo dnevno mimo kake posebne stvari, ki se zaradi vsakdanjosti nismo zanj nikoli posebej zanimali, čeprav je značilna za kraj in tudi vsega zanimanja vredna. Treba je torej, da vsaj enkrat resno pomislimo, kako posebnost in zanimivost imamo v domačem kraju, si take zanimivosti zabeležimo, jih skušamo pojasniti, se o njih poučimo, da jih moremo sebi in drugim razložiti, kadar jih že na to opozorimo. Najprej moramo torej sami

vedeti za svoje domače posebnosti, potem jih moremo šele tujcu pokazati. S tem pa je že prvi del naše naloge opravljen. Drugi obstoji v tem, da na te posebnosti tujca opozorimo in ga privabimo, da si jih ogleda, da jih morda tudi sam zaužije, n. pr. kako kopališče, planinski zrak, udobno letovanje... In ko smo tako daleč, potem moramo skrbeti, da si tujca ne odbijemo, marveč ga ponovno privabimo, privabimo pa po njegovem pripovedovanju še druge. Le tako je mogoče pokrajine odpirati tujcemu prometu, ki postaja že sam po sebi vir narodnega dohodka neposredno, posredno pa, ker posreduje živahnejšo trgovino, kajti nihče ne kupuje tega, česar ne pozna.

Tudi v Šmarju se je ustanovilo tujkoprometno društvo za šmarsko-rogaško-kozjanski okraj. Naloga mu je torej obširna, izvršljiva pa le s krepkim sodelovanjem zastopnikov v posameznih krajih, tako da bi društvo dajalo le pobude in posredovalo, izvršili pa bi delo posamezniki.

(Nadaljevanje na 10. strani.)

Pilštanj

Podčetrtek in grad istega imena

Prof. Fr. Kidrič:

Prvi slavisti med Višnjevkom in Drevenikom

Beseda »slavisti« ima glede Slovencev v času od sredine 18. pa do sredine 19. stol. širok pomen: znači lahko vsakega, ki se je začel zanimati za jezik svojega zamudniškega ljudstva, pa naj si mu je šlo za filološki ali pesniški prerod, za šolske ali gospodarsko-poučne tekste. »Slavisti« omenjenega časa v pokrajini med Virštanjem, Kalobnjem, Drevenikom in Sotlo prenečajo raziskovalca prerednega procesa z raznimi odmevi svojega delovanja.

Prvi znani novousmerjeni slovenski kulturni delavci teh krajev so se brez posebnega predhodnega entuziazma trudili za pomnožitev filoloških in gospodarsko-poučnih slovenskih tekstov: Ponkovičan Mihael Zagajšek, 1770–1820 župnik na Kalobju, je do 1791 pripravil slovensko slovnico, prvo, v kateri se o slovenskem jeziku tudi slovenski razpravljalo, v rokopisu pa je imel pripravljene še slovenski slovar, knjigo o vrtnarstvu in druge tekste. Pač po Zagajškovem vzgledu je začel Podčetrčan Simon Blatnik, ki je kaplanoval po raznih krajih celjskega okrožja, med drugim 1791–1792 pri Sv. Petru na Medvedjem selu, okoli 1793 zbirati gradivo za slovnico svojega narečja, katerega je polagoma tako vzljubil, da mu je 1823 skušal priboriti stolico na liceju v Celovcu ali kje drugje. A Slovenjgradčan Janez Ješenak, 1785–1803 župnik v Olimju, si je ob lastnih skušnjah na župnijski kmetiji osvojil misel na slovensko gospodarsko knjigo, ki je 1821 izšla.

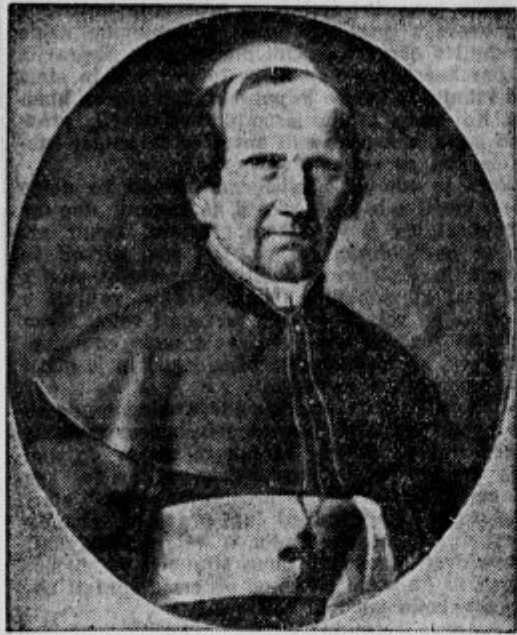
Opazljivo pozneje za »slavisti«-filologe so se pojavili med Virštanjem in Drevenikom »slavisti«-pesmotvorci, ki pa seveda niso bili pesniški poti, ampak le za skromno pomnoževanje slovenskih tekstov za petje, kakršni si je že izjemoma želela kaka slovenska izobražena družba, ki je sicer navadno še brez odpora pela nemške pesmi.

Najprej gre za dva teksta, ki jih vesele družbe še danes pojejo v tem okolišču, a tudi drugod: novo obliko narodne »En hribček bom skupile in prvo obliko dobrovoljske »Preljubi sveti Urban, ti dobri naš mejaš«. Tradicija pravi, da sta ta teksta nastala pri Sv. Emi »nedolgo pred 1812« ali vsaj v času 1821–1825, ko je pri Sv. Emi kaplanoval ter imel za mejaša vinorodni hrib s podružniško cerkvijo Sv. Urbana Janez Radovan, ki je prvi datum sporočil Hašniku. Ime šentemskega oblikovalca ni znano, utegnil bi biti Radovan sam (ordiniran 1814). Prvi znani slovenski pesmotvorec našega okolišja pa je zagledal 1796 lub sveta pri Sv. Petru na Medvedjem selu: Jakob Strašek, ki se je navzel veselja do verzifikacije pač že do 1818 v Celju pod vplivom prof. župančiča, a ga je ojačil 1818–20 na ljubljanski filozofiji, 1820–24 v celovškem bogoslovju. Rano je moral začeti

Jožefa Podvinskega, roj. v Zakolu pri Brežicah, nekaj časa menda glavna sestavina pesmarice, ki jo je prebiral spiritual v Celovcu 1829–38 svojim bogoslovcem. Na žalost teh tekstov Slovencev ni čul tako, da bi se bili ohranili...

Tudi oboji Slomškovi slovenski kurzi v Celovcu: 1821–25 in 1829–38 so bili za »slavisti« krajev med Virštanjem in Drevenikom zelo pomembni, bodisi da so se v njih teologi teh krajev narodno prebudili, bodisi da so njihovi obiskovalci prihajali pozneje sem za dušne pastirje.

Medtem je dobil v podčetrškem okolišču ilirski pokret pri posameznih inteligentih tako trdno pozicijo, da je delu za samostojno slovensko jezikovno kulturo postal skoraj nevaren. Prvo oporo so mu dali priseljenci: dne 1. sept. je bil za župnika pri Sv. Petru instaliran Anton

Škof Slomšek.

Wolf od Sv. Petra v Savinjski dolini, ordiniran 1826, torej najbrž slušatelj v slovenskih kurzih teologa Slomška in že iz tistih časov »vnet slavist in patriot«; 1835 je prispel za okrožnega fizika v Podčetrtek Središčan dr. Stefan Kočevar. Prvi vplivni glasnik ilirizma v teh krajih je bil pač Kočevar, prijatelj Gajev in Vrazov, izza 1838 vse izrazitejši ilirski aktivist in izza prihoda v Podčetrtek naročnik Gajevih hrvatskih listov. Gotovo pod vplivom Kočevarjev je postal Wolf »jedan od onih, koji su s cerem i dušom prionuli uz ideju Gajevu propovjedanu«, si naročil Gajeve hrvatske in druge slovenske liste ter se pridružil tudi utemeljiteljem »Matice ilirske«.

Ilirska ideja, ki se je širila iz Podčetrška in od Sv. Petra, si je osvojila že do 1838–39 tudi dva mlajša domača naraščajnika: Jožefa Drobniča od Sv. Eme, 1835–39 bogoslovca v Celovcu, in Matija Vehovarja iz Pristove, ki je gimnazijo 1830–36 študiral v Celju, v Gradcu pa 1836–38 filozofijo, pozneje jns. Drobnič se je že 1838 trudil pisati Vrazu iz celovškega bogoslovja hrvatsko pismo ter je ostal še desetletje ilirski delavec. Vehovar, ki je hotel združiti vlogi nemškega pesnika in slovenskega preroditelja, je bil 1838–39 član »slavljanskega društva« v Gradcu.

Dinamika naravnega 70 letnega slovenskega prerodnega razvoja in samoohranitveni instinkti slovenskega naroda so bili realnejši in močnejši od gesel nekritičnih slovenskih ilirskih entuziastov ter so prisilili h kompromisom na osnovi slovenske jezikovnokulturne samobitnosti tudi Kočevarja in Wolfa, čeprav se je izza 1838 skoraj vsako leto po nekaj tednov v Podčetrtku pri svojem ucu, graščinskem oskrbniku Herzogu mudil tudi Stanko Vraz ter svojima somišljenikoma pomagal agitirati. Ko so julija 1843 začele izhajati »Novice«, se je pokazalo, da ilirizem med Virštanjem in Drevenikom ni zatrl smisla za izrazite slovenske prerodne potrebe, pa najsi je šlo tudi za tako oviro napredovanju slovenskega ilirizma, kakršno je predstavljala Bleiweisova časopis.

Naročniki »Novice« za 1843 so bili namreč iz krajev med Virštanjem in Drevenikom: Jakob Duller, izza 1833 Prašnikarjev naslednik v Olimju, po rodu Kranjec iz Bayte vasi; dr. Kočevar v Podčetrtku; šentemski župnik Ignac Račič, Kranjec, ord. 1834; šentemski kaplan Janez Kinčič, Rajhenburčan in 1835–39 Slomškov slušatelj; šempetrski župnik Wolf; Teharčan Anton Verhovšek, kaplan v Zibiki, ordiniran 1833, torej najbrž slušatelj v Slomškovih kurzi; šmarnski dekan Ferdinand Feichtinger, po rodu Kranjec (ord. 1810), morda Vodnikov učenec; šentviški učitelj Jožef Kovač; kalobški župnik Matevž Paprej, Korošec iz Dobrle vasi, ordiniran 1833, torej najbrž Slomškov slušatelj,

Naslednja leta kažejo glede naročnikov »Novice« iz teh krajev zelo zanimive izpremembe, ker predstavljajo prirastke: 1844: Jožef Kregar in Gregor Verk, oba kmetovalca pri Sv. Petru na Medvedjem selu, torej Wolfova župljana; novi sladkogorski kaplan Karl Jaglič iz Vojnika, ord. 1838, torej Slomškov slušatelj; 1845: novi olimski kaplan Jožef Virk, Kranjec, katerega je Čop 1828–29 v šesti šoli vnel za slovensko pesnikovanje, da so ga Slomškovi kurzi 1834–36 v tej smeri le utrdili; Artičan Blaž Artvarič (ord. 1820), župnik podčetrški, katerega je utegnil pridobiti dr. Kočevar; novi šentemski kaplan Janez Lakner, Ljubljčan (ord. 1843); zibiški župnik Franc Štus iz Planine, ki je bil sicer ordiniran 1829, torej pred Slomškovi vplivom, a se je pač dal pridobiti kaplanu Verhovšku; kalobški učitelj J. Teran; 1846: šentflorjančan Jožef Matoh, ordiniran 1841, torej še Slomškov slušatelj, novi kaplan v Kostrivnici; naslednji novi kostrivniški kaplan Matevž Pirš; 1847: Jožef Vrinšek, učitelj v Šmarju in novi šentemski kaplan Anton Vrečko iz Planine (ord. 1844).

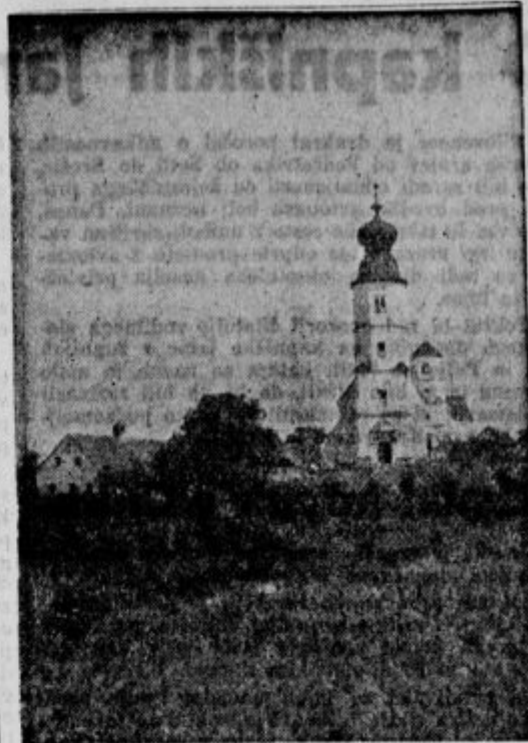
Število naročnikov je torej stalno rastlo, a pomembno je, da izpričuje prirastek poleg duhovnikov tudi učitelje in kmete. S kmečkimi naročniki »Novice« se je mogel 1843–47 v krajih med Virštanjem, Drevenikom, Bočem, Plešivcem, Rogaske goru in Sotlo do Podčetrška postavljati samó še rogaško-slatinski okolišču, iz katerega sta bila izza 1844 med naročniki Anton Mikuš in Simon Vukšek, 1846 pa še Gregor Šket. Da je šempetrska kmeta pridobil župnik Wolf, se dá skoraj dokazati: med naročniki l. 1847. ni niti Verka niti Kregarja, pač pa je Wolf naročen na 4 primerke. Je bil pač posebne vrste »slavisti« ta šempetrski župnik, ki je dobival še 1862 deset slovenskih časopisov.

Ce primerjamo tiskane sezname naročnikov »Novice« iz 1843–47, z duhovniki, rojenimi v krajih med Virštanjem in Drevenikom n. pr. po šematizmu lavantinske škofije za 1853 ter se vprašamo, kako in vplivala Slomškova šola na naraščanje »Novice«, dobimo sliko, ki nam ugodni vpliv Slomškov zelo podčrtuje: Med naročniki sta oba duhovnika, ki sta utegnili obiskovati prve Slomškove kurze: Jurij Arzenšek iz Šmarji (ord. 1826); Jožef Skaza iz Šmarji (ord. 1828). Prav tako je naročila Bleiweisov list tudi večina duhovnikov iz teh krajev, ki so utegnili poslušati predavanja spirituala Slomška o slovensčini: Janez Krumpak od Sv. Petra na Medvedjem selu (teolog 1827–31); Anton Pleunik iz Podčetrška (ord. 1830); Matevž Pirš s Sladke gore (ord. 1835); Jurij Šuc s Sladke gore (ord. 1837); Janez Arlič iz Pristove (ord. 1839); Jožef Drobnič od Sv. Eme (ord. 1839); Janez Leskovšek s Sladke gore (ord. 1841). Izmed laičkih njihovih sodobnikov se je 1847 pojavil med naročniki Matevž Vehovar, adjunkt latinskih šol v Gorici, o katerem je Vraz še 20. aprila 1844 tožil, da (z nemškimi pesnimi) »drva u šumu nosi« in da mu je na podčetrškem gradu »ušli... svojimi švabskimi veseljačami napastovali«.

A kateri duhovniki iz krajev med Virštanjem in Drevenikom 1843–47 niso bili med naročniki »Novice«? Predvsem tisti, ki so končali bogoslovje pred 1821, prispeli vanj po 1825 in ga zapustili pred jesenjo 1829 ali začeli študirati pod novim spiritualom po jeseni 1838: Franc Fridrich iz Kostrivnice (ord. 1813); Andrej Zidanšek s Sladke gore (ord. 1820); Janez Schrammel iz Zibike (ord. 1829); Andrej Schurmann iz Zibike (ord. 1843). Seveda preseneča, da je med njimi tudi trojica, ki je študirala bogoslovje v Celovcu v času, ko je imel tam spiritual Slomšek svoje kurze: Franc Druškovič iz Podčetrška (ord. 1831); Vincencij Schüschegg iz Zibike (ord. 1832); Florijan Klaine od Sv. Petra na Medvedjem selu (ord. 1839). Tu je pač treba misliti na posebne vzroke, med katerimi utegne gledati nekateri biti tudi tisti, zaradi katerega med naročniki tudi Vrazovega uca Hercoga ni bilo, čigar sin je pomagal Vehovarju 1844 s »švabskimi veseljačami« Vrazu »napastovati«. Vendar je Klaine, 1838–65 gimnazijski katehet v Sibirju, vsaj v počincah 1862 pripadal k Wolfovi domorodni družbi.

Vsekako je bilo med Virštanjem in Drevenikom v petih desetletjih pred marčno revolucijo več »slavistov« kakor v marsikaterem drugem enako velikem okolišču. To je za celokupni slovenski prerodni proces znaten pozitivum v kljub dejstvu, da med navedenimi naročniki ni bilo 1843–47 poštenega dopisnika za edini slovenski list (zibiški učitelj M. Petik, ki sam ni bil naročnik, se je oglašil v številki z dne 29. julija 1846 z dopisom o strelji).

Človek ima štiri visoke šole, po katerih se izšola in obravnava: občevanje z ljudmi, lastna skušnja, knjige in pa boža beseda. Kdor se tovariši s pošteni ljudmi, obrne v dobro, kar si poizkusi, bere le poštene knjige, dni in noči premišljuje božjo besedo, si nabere zaklad modrosti, ki mu ga nihče ne bo odvzel.

Tinjsko v župniji Zibika

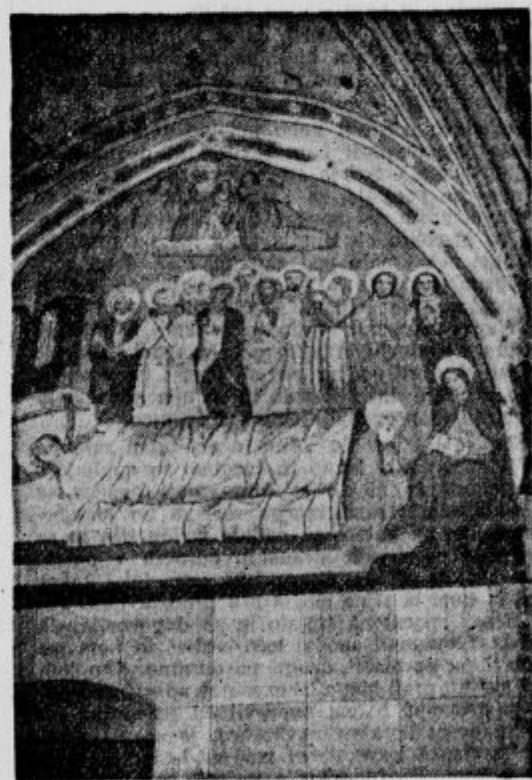
Tinjsko nad Zibiko

Od leta 1932 vodi banovinska cesta iz Šmarja v Zibiko, ki je prej ticala res v neprehodni ilovici, da je bila kar nedostopna v deževnem času. Sedaj je boljše in zato se veča tudi število izletnikov, ki hodijo tod mimo na Tinjsko. Tinjsko je znamenita božja pot na grebenu podolgovatega 400 metrov visokega hriba, ki se steza med tinskim in zibiškim potokom in je le manjši brat vzporedne Rudence. Nekako 170 m nad Zibiko stoji čisto na grebenu obe zibiški podružnici skoraj tikoma: cerkev Matere božje in cerkev sv. Ane. Starejša je sv. Ana, nekako iz 14. stoletja, medtem ko je Marijina iz 15., kar je tudi lepa starost, na vrhu strmine, izpostavljena vsem silnim vremenskim neurjem, ki pušajo na severni strani rasti le gozdom, na južni pa radi sončna pripeka najboljše vino daljne okolice.

Položaj Tinskega kaže, da je tu moralo biti nekako pribežališče, morda celo kaka težje pristopna trdnjava. Na to misel nas navaja tudi ime, ki pomenja v slovenskih narečjih pač ograjen prostor — grad (prim. Karlov tyn); saj so res vsi kraji podobnega imena na težje pristopni legi, tako da take razlage ni odklanjati.

Obe tinski cerkvi pa sta tudi v umetniškem oziru zanimivi. V cerkvi sv. Ane imamo na primer fresko: Smrt Marijina, o kateri pravi Stele (Mon. art. slov. I. str. 34): Slike Marijine smrti so se ohranile v dveh variantah: Prva predstavlja na tradicionalen način Marijo, ležečo na smrtni postelji, za katero stojte apostoli, ki žalujejo in opravljajo obsmrtno molitve. Jezus pa prevzema njeno dušo. Drugi način je mlajši, ko Marija umira kleče poleg postelje.

Ohranjena freska v cerkvi sv. Ane izgleda popolnoma sveža, ko renovirana s cerkvijo vred leta 1911.

Freske v Tinskem nad Zibiko

Slomškovi izreki

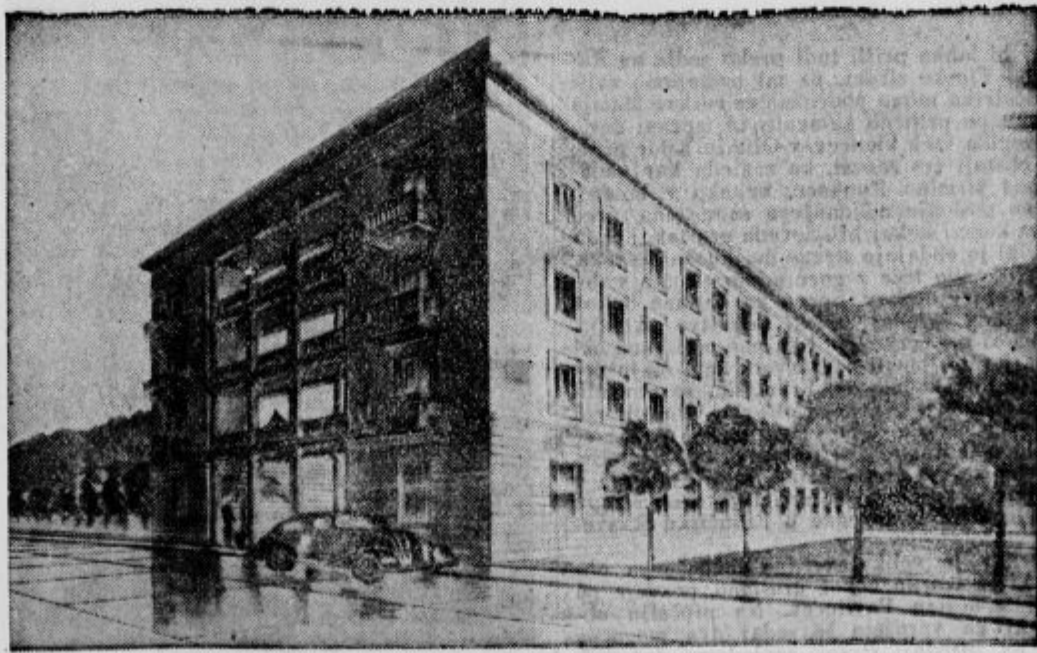
Svobodi ze varuške treba, da se ne pohlje. Varuška je modrost, varuh pa strah božji.

★

O ljubi in pošteni slovenski materni jezik, s katerim sem prvkrat klical svojo ljubezntvo mamo in dobrega ateja, v katerem so se moja mati učili spoznavati Boga, v katerem sem prvič častil svojega Stvarnika. Tebe hočem kakor najdražji spomin svojih staršev hvaležno spoštovati in ohraniti, za Tvojo čast in lepoto skrbeti po pameti, kolikor premorem: v slovenskem jeziku najrajši učiti svoje ljube brate in sestre Slovence in želim, kakor hvalečni sin svoje ljube matere, da, kakor je bila moja prva beseda slovenska, tako naj bo slovenska tudi moja poslednja!

Napisal veliki, zgledni sin tega kraja

Opomba. Zanimiv in nov zgodovinski pogled na slovenske kmečke punte z ozirom na obselejski okraj je za to številko napisal g. Bogo Grafenauer, toda zaradi pomanjkajanja prostora bo članek izšel prihodnje nedelje.

Rogaška Slatina: Hotel Jugoslovanski kralj

Univ. prof. dr. Fr. Kidrič, član Akademije

delati pesmi, ako je pravilna tradicija, da je pomagal pridobiti za slovensko verzifikacijo tudi Slomška, ki je študiral eno leto za njim.

Prve posle »slavist«-agitatorja pa je opravljaj 1819–1829 med Virštanjem in Drevenikom bolj Ponkovičan Slomšek kakor domačin Strašek. Poleg prijatelja Straška je obračal od 24. aprila 1819 misel Antona Martina na te kraje še novi župnik v Olimju: Slomškov največji dobrotnik Jakob Prašnikar, po rodu Kranjec, ki se je navdušil za slovenski jezik že 1803–4, ko je bil obenem s Princem Vodnikov učenec v gimnaziji.

Slomšek je za časa svojih filozofskih in bogoslovskih študij 1819–24 redno vsake velike počitnice obiskoval svojega mecena v Olimju. Tudi po novi maši, ki jo je dne 26. sept. 1924 pel v Olimju, je Slomšek še večkrat obiskal svojega dobrotnika v Olimju, potoval, ko se je dne 29. aprila 1827 od Bizeljskega poslovil, čez Olimje, Podčetrtek, Šmarje in St. Vid v Novo cerkev, a prihajal tudi z novega dušnopastirskega mesta ne le v Olimje, n. pr. dne 22. julija 1827 obenem s Straškom, ampak 28. aprila 1828 tudi na Sladko goru in v Kostrivnici. Ko je Strašek maja 1829 začel bruhati kri in se nekaj mesecev pozneje preselil na svoj rojstni dom, je privlačeval Slomška zopet tudi Sv. Peter na Medvedjem selu: bolnega prijatelja je obiskal julija 1829 in pač tudi oktobra istega leta, ko je bil v Olimju pred odhodom za spirituala v Celovec.

Za slovensko verzifikacijo so bili i Slomškovi stiki precej pomembni. Skoraj vse ohranjene prve Slomškove pesmi so priložnostni verzi, predvsem zagodnice, a prvo mesto med adresati zavzema Prašnikar, kateremu je Slomšek od 1822 dalje vsaj trikrat poslal slovensko pesem za god (dne 25. julija): 1822 »Olimjec, 1823 »Danicoz, 1824 »Zvezdjec«. Strašku sicer menda ni pošiljal zagodniških verzov, pač pa ga je med boleznijo 1829 pozdravil s pesmijo »Hudo vreme«. Tudi na druge načine je Slomšek v teh krajih skrbel za slovensko pesmarico. Tukaj je utegnil slišati pesem »En hribček, ki je je potem »po stari pomnožil«, ali »Preljubi sveti Urban«, ki jo je »iz stare popravil«. Tudi iz pesniške ostaline Jakoba Straška, ki je pri Sv. Petru dne 22. junija 1830 umrl, je Slomšek dobil nekaj slovenskih pesmi, ki so bile pozneje poleg pesmi frančiškana Emanuela (med svetom

Hitler na pogrebu žrtev monakovskega atentata

Rudolf Hess o trdnem upanju Nemčije na zmago

München, 11. novembra. AA. DNB: Danes je bil evelan pokop na državne stroške vseh žrtev monakovskega atentata. Posmrtni govor je imel namestnik vodja minister Hess, ki je med drugim dejal:

Nemški narod in nacionalno socialistično gibanje ne bosta nikdar pozabili teh žrtev, ter bo eta ohranili zanje trajen in časten spomin. Večna je reka krvi, ki teče za Nemčijo. Večna je pripravljenost vseh Nemcev za svoj narod. Večna je zato tudi Nemčija, za katero so te žrtve položile svoje življenje. Nemškemu narodu so simbolično predložile, kako strahovit je bil atentat, ki je bil namenjen Hitlerju. Njihova smrt je nemškemu narodu prinesla strašno spoznanje.

Trdno je naše prepričanje, da se bo tudi veljena vojna končala v korist vodje raiha in Nemčije, v korist Nemčije in vsega sveta. Zmaga Nemčije bo prinesla svetu resničen mir. Zmaga Nemčije bo končno onemogočila vse hujskače na vojno. Zmaga Nemčije bo onemogočila v prihodnje, da bi epet obkrožali mirne narode, ki se posvečajo svojemu delu. Našim sovražnikom in krivcem tega zločina pa vzklikamo: Hoteli ste nam vzeti vodjo, pa ste ga nam še bolj približali. Hoteli ste nas osliniti, pa ste nas samo ojačili. Pa naj se dvigne sam pek el proti nam, zmaga bo kljub temu naša.

O priliki svečanega pokopa žrtev atentata je bil prisoten tudi Hitler, ki je položil venec na vsako kreto.

Kaj pravi nemška policija

Monakovo, 11. novembra. AA. DNB. Posebna komisija, ki vodi preiskavo glede zločina v Monakovem, je morala biti v teku večerajšnjega dneva razširjena, da bi lahko sprejemala veliko šte-

vilo prijav in sporočil, ki stalno prihajajo. V toku večerajšnjega dneva so strokovnjaki pozorno pregledali vse dele mehaničnega aparata, ki je sprožil eksplozijo. Ugotovljeno je, da sestava kovine govori za to, da je ves material prišel iz tujine. Imenovan je bilo več podkomisij, ki dejalo popolnoma neodvisno druga od druge, da bi se lahko na ta način točneje ugotovilo dejansko stanje. Oblasti pričakujejo, da bodo v toku prihodnjih dni lahko dale točne podatke o sestavi peklenkega stroja.

Ukrepi proti Judom

Berlin, 11. nov. lj. S 24. oktobrom so vse nakaznice za mleko, ki so bile izdane Judom, in posebne nakaznice za bolne Jude, izgubile veljavo. Trgovci na te nakaznice ne smejo več izdajati blaga. Uredbo je izdal glavni odbor za prekrbo prebivalstva.

Preiskava o atentatu v Monakovem

Monakovo, 11. nov. AA. DNB: Vrhovni poveljnik napadalnih oddelkov in šef nemške policije Himmler poroča: Zdaj je gotovo, da so se že konec avgusta letos začele priprave za zločinski atentat v dvorani Bürgerbräuja v Monakovu. V zvezi s tem je predvsem sumljiva neka oseba, ki se je večkrat pojavljala v tej pivovarni kot delavec ter opravljala svoj posel na galeriji te dvorane.

Kardinal Faulhaber

Zürich, 11. nov. b. Londonski radio poroča, da je Gestapo preiskala palačo kardinala Faulhaberja v Monakovem.

Angleški uspeh v Bolgariji

Odpust rezervistov na turško-bolgarski meji

Sofija, 11. novembra. b. Poročajo, da je bolgarska vlada sklenila odpustiti takoj večje število rezervistov iz vojske. Ta sklep bolgarske vlade so v Bolgariji sprejeli z največjim veseljem. Politični opazovalci pa smatrajo, da je to nov uspeh britanske diplomacije. Kakor znano, je pred nekaj dnevi bilo pravo tekmovalstvo med nemškim poslanikom v Ankari von Papenom in britanskim poslanikom v Sofiji Randelom. Kakor je bilo že napovedano, bi morala pot Randela služiti cilju, da se zboljšajo turško-bolgarski odnosi. Na temelju razgovorov je prišlo do sporazuma, da tako Turčija kakor tudi Bolgarija umakneta s svojih meja večje kontingente čet. Britanski poslanik se je večeraj vrnil v Sofijo in je bil takoj sprejet pri ministrskem predsedniku.

Turčija in Romunija

Ankara, 11. nov. AA. Havas: Turško-romunska trgovinska pogajanja so se končala s sporazumom, ki je bil danes podpisan in stopi v veljavo 21. novembra. S tem sporazumom se je dosegla znatna izmenjava blaga med obema drža-

vama. Izve se, da je med Turčijo in Grčijo prišlo do izmenjave misli glede na razgovore za sklenitev nove turško-grške trgovinske pogodbe. Prav tako se izve, da je bilo v gradbenem ministstvu izdelan načrt o modernizaciji pristanišč v Carigradu, Trapecuntu, Samsunu, Smirni, Herakleji, Convaldagu in Aleksandreti.

Nenapadalna pogodba med Turčijo, Grčijo in Italijo?

Istanbul, 11. nov. Tukaj se vedno bolj uporno širijo novice, da bo v kratkem sklenjena nenapadalna pogodba med Turčijo, Grčijo in Italijo. Na turških uradnih mestih izjavljajo, da to ni nemogoče, vendar pa zanikajo poročila, da bi bila pogajanja tako rekoč že zaključena.

Carigrad, 11. novembra. AA. (Stefani.) Romunska delegacija, ki je vodila pogajanja za sklenitev romunsko-turškega trgovinskega sporazuma glede prodaje petroleja, je zvečer odpotovala v Egipt.

Nobenega ultimata Holandiji

Amsterdam, 11. nov. AA. DNB: V Haagu in Berlinu zanikajo poročila, ki so se razširila po tujini in ki pravijo, da je Nemčija poslala Holandiji ultimati.

London, 11. nov. AA. Reuter poroča iz Amsterdam: V zvezi s pismi, ki jih je angleški konzul poslal angleškim državljanom v Holandiji, poroča agencija Reuter, da gre le za varnostne ukrepe, ne pa, da bi bil položaj postal kritičen.

Kaj pomeni Poljska za Nemčijo

Berlin, 11. nov. AA. DNB: Kakor poroča »Dienst aus Deutschland« gospodarska priključitev dosedanjih poljskih pokrajin v Nemčijo znatno napreduje. Kmetijstvo in gozdarstvo v vzhodnih pokrajinah imata mnogo pogojev za razvoj, prav tako pa tudi gojitev pšenice ter živinoreja. List za tem podaja pregled prejšnjega izvoza iz Poljske v tujino in ugotavlja, da je Poljska vsako leto izvozila 280.000 prašičev, okoli 11.000 ton mesa in okoli 55.000 ton jaje. Te številke jasno kažejo, da bo Nemčija z uporabo teh proizvodov popolnoma neodvisna od tujine. Nemški kmetijski strokovnjaki pa smatrajo, da sedanja razdelitev življenjskih potrebščin ne absorbira vse nemške proizvodnje in da gre z ozirom na to uvoz iz tujine v eklatanšu. V industriji igra važno vlogo izvoz premoga iz Gornje Šlezije. Tamkajšnje premo govnike prištevajo tudi med največje na svetu. Leta 1938 so dobili v Gornji Šleziji 80.75 milijona ton premoga, dočim je vsa nemška proizvodnja znašala 241.2 milijona. Nemčija bo z ozirom na to mogla nevtralnimi državam staviti na razpolago velike količine premoga. Podobno je tudi z železno rudo in jeklom.

Kaj pravi Roosevelt

Washington, 11. nov. AA. Reuter: Predsednik USA Roosevelt je položil danes dopoldne venec na grob neznanega vojaka na Arlingtonskem pokopališču. Za tem je imel telefonični razgovor v zvezi s stoletnico vojne akademije v Virginiji. Njegov govor je trajal pet minut in je v njem v glavnem povedal tole: Svetu je potreben boljši mir, ki bo povzročil, da bodo ljudje odložili orožje in da bodo prenehale mržnje, ki razdvajajo ljudi. Ta mir bo tudi povzročil, da bodo ljudje opustili prazne ambicije, ki so ustvarjale težnje brez smotra težnje, ki ničemer ne koristijo.

Večerno francosko voj. poročilo

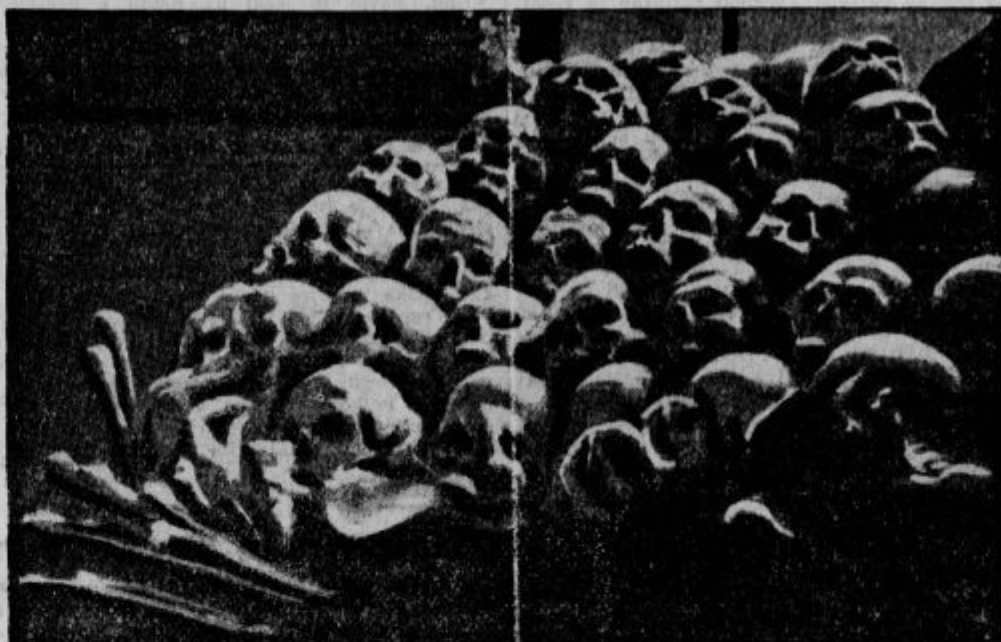
Pariz, 11. nov. AA. Havas: Večerajšnje vojno poročilo pravi: V noči med 10. in 11. nov. so sovražna letala letela nad severozahodnimi kraji Francije. Na bojišču zatišje.

Naskok na samostan Sedlce

(Dopis iz Kutne gore; v oktobru)

Češka je bila v prvem desetletju 14. stoletja pozorišče krvavih bojev za prestol. Poslednji Premislci so se z vrhunca dinastične oblasti pogrezili v grob. Kralj Venčeslav II., modri, spretni, četudi malo zahrbtni zet Rudolfa Habsburškega, je pregovoril poljske velikaše, da so ga izvolili v tistem trenutku za vladarja osirotele države, hkrati pa je zagotovil svojemu istoimenskemu sinu in prestolonasledniku krono sv. Stefana. Če bi bil ta vla-

njegove zapovedi uvaževane v Pragi, in vpriči njega so se pobijali ponosni in bogati patricijski stanovi. A zunaj na deželi je vladala pravica pesti. Plemiči so si med seboj podeljevali ozemlja, ropali so mesta in samostane in so bili samo takrat složni, kadar je bilo treba uveljavljati kraljevske pravice Henrikove. Največji vpliv je imel Henrik iz Lipe, ki je bil kot ljubljenec dvakrat kraljevske vdove, lastnik razen svojih velikih posestev,

Pogled na kostnico v Sedlcu

V občini Sedlce pri Kutni gori na Češkem je pač najčudovitejša kapela vse dežele. Še pred stoletji so odprli grobnico ondotnega samostana, pri čemer so našli kosti in lobanje več sto menihov. Verniki so mislili, da bodo storili najlepše tako, da iz teh ostankov trupel sezidajo kapelo. Tako je nastala cerkva, ki je okrašena s človeškimimi kostmi in lobanjami.

dar kaj več časa živel, bi imele države srednje Evrope nemara kako drugo usodo. Toda kmalu je umrl in njegov sin Venčeslav III. je bil leto kasneje v Olomucu na nepojasnjen način umorjen. Od Premislcev so ostale samo ženske: mlada vdova Venčeslava II. in njene pastorka, od katerih je bila najstarejša poročena z vojvodo Henrikom Koroskim. Država, ki je bila v svojih temeljih pretresena — Poljska in Ogrska sta se od nje ločili, ko je vladal Venčeslav II. — je potrebovala novega močnega vladarja. Ta pa ni bil Koroski Henrik. Bil je plašen in slaboten. Nemški kralj Albreht, Venčeslavov svak, je imel velike načrte. Zatrli je bil upor stanov v svojih avstrijskih dednih deželah in je skušal obvladati grofijo Turinško v sporu proti Frideriku. Dozdevalo se je, da je Češka kakor nalašč zato, da tvori sredino južnonemške habsburške domače oblasti. Albrehtu ni bilo prav nič težko prodreti z izvolitvijo svojega najstarejšega sina in dozdavnega naslednika Rudolfa za kralja Češke. Da bi izvolitev tudi dinastično podprl, se je mladi kralj poročil z lepo Rikso iz Poljske, vdovo Venčeslava II. Kmalu nato pa je Rudolf umrl pri obleganju Horašdijevic, in sicer za kolero. Pokopan je v kraljevi grobnici pri Sv. Vidu. Poizkusi kralja Albrehta, da bi postal njegov drugi sin, Friderik III., češki kralj, so se ponesrečili. Tako je nastopil slabotni Henrik Koroski češki prestol. Kmalu nato pa ga je Johan Švabski »Paricida« umoril, in ga oprostil njegovega najhujšega sovražnika Albrehta Habsburžana.

Tem hušje je bilo v notranjih deželah. Kralj Henrik je bil preslaboten, da bi bile

tudi še kraljevskih mest. Njemu ob strani je bil stari Rajmund Lichtenburški in iz Švabskega prišedši Johan Kligenberški. Baroni, ki so bili prej pripadniki avstrijskega dediča za prestol, so se po smrti kralja Albrehta obrnili do mlajše sestre Venčeslava III., in so začeli smatrati princeso Elizabeto kot naslednico za prestol. Posledica tega je bil razkol na kraljevskem dvoru in kraljica Ana je bila osumnjena, da je dala svojo sestro zastrupiti.

V tem času pa so bili tudi različni podelski plemiči in pa patriciji iz Prage in drugih mest zmeraj v prepiru. Ko sta se mudila Henrik iz Lipe, Rajmund Lichtenberški in Johan Kligenberški slučajno v samostanu Sedlcu, ne daleč od Kutne gore, so jih napadli rudarji pod vodstvom plemiča Rutharda in so jih ujeli. Kraljevski sodnik na Kutni gori, ki je hotel to nasilno dejanje preprečiti, je bil ubit, in praški plemič Wolfram, ki je bil prav tako v Sedlcu, je le z največjo težavo ušel. Povod temu napadu so dali bogati meščani, ki so hoteli odstraniti še poslednje ovire med stanov in plemiči. Dokaz za to je, da sta Henrik iz Lipe in Rajmund Lichtenberški morala privoliti, da se bodo njihovi otroci poročili s sorodniki mestnih družin, če hočejo doseči svobodo. Vendar do teh porok ni prišlo. Baroni so se združili zoper mesta. V Pragi je orisla na povrže stranka Wolframa in po krvavih bojih je zaradi nastopa vlade Johana Luksemburškega nastopila močna kraljevska oblast, in sicer tedaj, ko je zavladal njegov sin Karel IV.

Samostan Sedlce je bil torej pozorišče enega od najbolj zanimivih prizorov tistih večnih sporov med plemiči in stanovi.

Prvi stratosferni polet iz Evrope v Ameriko

Pariz, 11. novembra. lj. Francosko stratosferno letalo je srečno priletelo v Rio de Janeiro, kjer je po nepretrganem poletu čez ocean pristalo. Merodajni krogi o podrobnostih, kako visoko je letalo letelo, kakšna je njegova konstrukcija in kako se je povzpelo v stratosfero, ne dajejo nikakih poročil, češ da danes ne bi bilo primerno razglasiti takih tehničnih novosti. Letalo sta vodila že znana francoska letalca Codos in Guifon.

Sovjeti utrjujejo novo mejo proti Nemčiji

Rega, 11. novembra. b. Lotiški listi potrjujejo, da Sovjeti utrjujejo novo sovjetsko-nemško mejo. Listi se sprašujejo, kdo prav za prav ograja Sovjetsko Rusijo, ki v okolici Vilne gradi letališča in pošilja tja vojne posadke, ki štejejo že 60.000 mož.

Prispevek za invalidski fond

Belgrad, 11. nov. AA. Ministrski svet je na predlog ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje predpisal uredbo, s katero se v korist narodnega invalidskega sklada določa 1% prispevka od vseh izplačil pri ministertvu za vojsko in mornarico za izvršene nabave, dela zakupe in za vse druge posele. Od tega se izvemajo zakupi po § 39 uredbe o vojnih invalidih in ostalih žrtvah vojne. Ta prispevek se bo odtrgoval tudi pri izplačilih, ki se izvršujejo pri poslih državne obrambe in pri blagajnah drugih ministertvih in podrejenih jim ustanovah pri samoupravnih telesih in njim podrejenih ustanovah, kakor tudi pri tistih ustanovah in podjetjih, v katerih imajo država in samouprave večino osnovnega kapitala brez ozira na pravno obliko teh ustanov in podjetij. Ta prispevek mora osebno in končno plačati koristnik računa in ta prispevek se ne sme posebej približati v računu.

Nagrade sodnikom pri invalidskih sodiščih

Belgrad, 11. novembra. AA. Minister za socialno politiko in ljudsko zdravje je na podlagi § 71 o vojnih invalidih in ostalih žrtvah izdal odlok o odmeri nagrade za delo sodnikov poedincev pri okrožnih sodiščih v invalidskih predmetih, da se tako pospeši delo pri reševanju invalidskih predmetov. Podobne nagrade sodnikom so obstajale tudi po prejšnjih zakonih predpisih, po katerih je bilo to delo poverjeno sodnikom poedincev.

Roman brez črke E

V Los Angelesu v Kaliforniji je umrl 67-letni ameriški romanopisec Ev. Wright, pisatelj romana »Gadsby«. Ta knjiga se ni toliko proslavila s svojo vsebino, kot s posebnostjo, ki jo je z njo spisal Wright. Wright je bil sklenil, da v vsem romanu niti enkrat ne sme biti črka e. To je pa zlasti v angleščini jako težko izvedljivo. Vendar se mu je to posrečilo in uspel mu je, da je s tem vzbudil pozornost — kar je pač edini uspeh te njegove knjige.

Islandska prestolnica ne zmrzovala

Iz Reykjavika poročajo: Ko so izvrtali 550 m globoko v pokrajini vročih vrelcev, v Reykiru na Islandskem, so dognali, da je zaloga vroče vode za segrevanje glavnega mesta mnogo večja, kot so doslej mislili. Izčrpati se more v sekundi 220 litrov 84 stopinj vroče vode, kar je dosti več, kakor pa zadošča za segrevanje vseh hiš v Reykjaviku.

To ti je grozd! — iz Kalifornije. Drži ga Hilda Mangels, kalifornijska »princesa grozdja«, ki so jo izbrali za lepoto na kalifornijski kmetijski razstavi v Los Angelesu

Skupščine ZN ne bo

Zeneva, 11. nov. AA. Havas: Iz krogov ZN se izve, da redne skupščine ZN, ki je bila predvidena za 4. december, po vsej verjetnosti ne bo.

NAZNANILO!

Obveščava, da sva prevzela trdiko IVAN JAX, SIN, tovar, zalogo koles, šivalnih strojev, nadomestnih delov in mehanično delavnico na Tyrševi cesti št. 36, prej Gospodarska c. 2. Sprejemamo kolesa v shrambo čez zimo. Solidna postrežba, zmerne cene. Ogled brezobvezen. — Priporočava se za nadaljnjo naklonjenost
IVAN JAX, SIN
lastnika: ŠVAJČER RUDI in KAJZER DRAGO

Pohištvo

Novo spalnico in kuhinjo
poceni proda Srašen Fr. mizar, Gole 1, p. Vodice.

Lepo kmečko sobo
prodam. Tenkli, mizarstvo, Vižmarje št. 107 - St. Vid nad Ljubljano.

Pianina
omare in ostale pohištvo ugodno naprodam. Polzvedbe: Glavni trg 17-II, Celje.

Stanovanjsko opravilo
staro, dobro ohranjeno, prodam. - Požar Ivanka, Ljubljana, Poljanski nasip 10-II., desne stopnice.

Kuhinjsko opremo
moderno izdelano ugodno prodam. Jože Kunčič - mizar, Podgora 6, p. St. Vid nad Ljubljano.

Moderna spalnica
lepa, orehova korenina, solidno izdelana, poceni prodam. Mizarstvo A. Cimerman, D. M. v Polju 111.

Mreže za postelje
izdeluje in sprejema rabljene v popravilo najceneje Alojz Andolovic, Gregorčičeva ulica št. 5 (pri Gradšču).

MODROCE

otomane, kauče itd. dobite poceni in solidno pri **Ivan Habič-u** tapetnik, Kopitarjeva ulica 1, pri prosti "Mikšana".

Ako pohištvo zdaj kupite
si denar prihranite. — Ključ podražanju materiala nudim na staro ceno 5-10% popusta. — V zalogi: spalnice, jedilnice, kuhinje in gospodarske sobe. Maženšek, Celovška cesta 258.

Lesena zložljiva postelja
s tapetiranim madracem Din 220-—

Specijalne posteljne mreže
»Patent«, in »primissimoc« modroce, otomane, in vse tapetniške izdelke nudi solidno in po nizki ceni trdka

Rud. Radovan
Mestni trg 18.

Prodamo

Najugodnejši nakup
moških oblačil nudi Prošek, Sv. Petra 14, Ljubljana.

Peresno žico
(jekleno) 1 mm debelo dobite po polovični ceni. Zbilje 27, p. Smlednik.

Prodaj
gramofon, žensko kolo in otroško posteljico, Can-carjeva 7, Kodeljevo.

Otroške vozičke
v veliki izbiri najdete pri BANJAI, Ljubljana, Miklošičeva 20.

Damski plašč
nov, temnorjav, s krunom, za večjo osebo prodam. Kobariška 40-II.

Poročne prstane
ure, verižice, uhane, kakor tudi očala — kupite zelo ugodno pri Josipu Janku, urarju v Kamniku, Šutna, nasproti farne cerkve. — Podružnica v Mariboru, Jurčičeva 8.

V vsakem novem domu

PFAFF

Nakup katerega ne boste nikdar obžalovali in ki vam bo v življenju vedno v veselje. — Obiščite našo specialno veletrgovino

Ign. Vok

Ljubljana, Tavčarjeva ulica 7

Krompir
po din 1.35 od 50 kg naprej dobite iz skladišča pri »Miklavžu« pod lemenatom.

Rabljeni plašče
prodam poceni: moškega, dva ženska, več ženskih oblačil, Glinca, Cesta VI, št. 4-II.

Vodno črpalko
»Garvens«, skoraj novo, z avtomatom in vsemi deli in cevmi - prodam. Več se poišče v garaži »Union«.

»Anker«, šivalni stroji
najnovejši, za gospodinjstvo, šivilje, krojače in čevljarje, kakor tudi druge znamke, novi in malo rabljeni, vedno na zalogi pri Triglav, Resljeva 16.

Redka prilika!
Buffet-trafika, star vpleteni obrat, majhna namizna, na zelo prometnem kraju, na križišču ulice v bližini kolo-dvora, tržišča in državne ustanove, prodam takoj radi družinskih razmer. Putnikov trg 2, Zagreb.

Zaradi starosti
ugodno naprodam trgovino s meš. blagom. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Gorenjsko« 17912.

Poceni naprodam
več prvovrstnih šivalnih strojev znamk: Pfaff, Singer, Dürkopp, Gritzner, Westa, Adler, otroških vozičkov in koles pri: »Promet«, nasproti križanske cerkve.

Ugodno prodam
razno pohištvo, denarno zbirko, okvirje, knjige, kuhinjsko posodo in orodje, kopalno banjo, steklenice, Jamšek, Celjska 19, za bežigradske gimnazije (mestne hiše).

Prodaj takoj
opremo 8 sob, kuhinje s štedilnikom, trgovine za specialno ali delikatesno iz hrastovega lesa in vse pod steklom, s nikelnastimi nastavki, s izložbenim oknom in izložbo ter 5 miz in 25 stolov, vrtno opravilo in 1 koln »Kielboot«. Poišče se v vili Stuchly, Bled.

Smoking
dobro ohranjen, naprodam. Jesso, Gradšču 2.

Železen štedilnik
prodaj mlekarna, Slomškova 27.

Pisalni stroj
Kappel, skoraj nov, naprodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod 17.609. I

Peso za krmo
in razno kmečko orodje prodam. Vodnikova 100, Ljubljana.

Krasna štajerska jabolka
zopet na zalogi. - Cene konkurenčne. - Trgovina Martini, Tyrševa 17.

Moška suknja
izvrstno ohranjena, ugodno naprodam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 17897

Jabolka
po din 1.75 za kg naprodam. Lottspeich, Rimake Toplice.

Opeko
Rabljeno opeko starega formata prodajamo po ugodni ceni. Javna skladišča, družba s o. z. s. Ljubljana, Tyrševa c. 33.

Prima suhe češnje
bosanske, zaboji 10 kg 57 din, vreče 50 kg 220 din, prima jedra 10 kg 200 din, franko voznina, razpošilja G. Drechsler, Tuzla.

Gospodm ofcirom
in podofcirom nudi po najsolidnejših cenah denjake, bašljike, ratne opaske, ratne torbe itd., vse po novem predpisu, firma Simon Klmanek, Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6.

Prodaj
kompletne žago venecijanko, na željo tudi posamezne dele. Kumprat (Kammrad) železen z gabrovim zobovjem (premer 2.70 m), pripadajoča železna krona 60 cm, vrteno, razne transmisije, jermenice, osti in ležaji, vse v najboljšem in porabnem stanju. Naslov: Frane Tretjak, Slovenj Gradec.

Dame, pozor!
Zakaj si ne las, ko si jih lahko za 26 din pobavate same s neškodljivo berlinsko Omonell-Henna Shampoo barvo, katero dobite v vseh niansah z navodilom pri glav. zastopstvu Ludvik Ileršič, Ljubljana, Rimaka c. 13. Tekoč Shampoo original 250 gramov 20 din.

Mizarji!
Okovje za pohištvo in vse vrste orodje izberete pri »Jeklo« - Starl trg

Sveže najfinejše norveško

ribje olje
iz lekarne dr. G. PICCOLIJA v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam

Cviček
pravi, dolenski, dobite pri Centralni vinarni v Ljubljani. Telefon štev. 25-73

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke
Ivan Legat
Ljubljana, Prešernova 44
Maribor, Vetrinjska 30

Citajte »Slovenca«

Več vagonov repa
lepe, zdrave, proda Ivan Rus, Grosuplje.

10 m² hrastovih hlodov
prodaj po dnevni ceni. Zupnišče v Prečni pri Novem mestu.

Več novih štedilnikov
solidno izdelanih, naprodam. — Vprašati: Glinca, Cesta I, št. 6, Ljubljana.

Kislo zelje, repo
in sarmo, vsako množino po konkurenčnih cenah dobavlja Homan, Ljubljana, Sv. Petra cesta 81, telefon 25-29.

IZBIRA NI TEZKA
kadar se treba določiti časopis v katerem naj oglašuje trgovec ali obrtnik. Vsakdo bo pri tem upošteval list, potom katerega bo prišel zagotovo v stik s najširšimi kupnomočnimi sloji prebivalstva. In to je naš dnevnik »SLOVENEČ«, ki ga bere — posebno ob nedeljah — s malo izjemami vsaka slovenska hiša. En poskus Vas o vsebini prepriča.

Kupimo

Vreče od soli
kupi tovarna Seta, Tacen pod Smarno goro.

Smrekove hmeljevke
od 6 m naprej kupujem. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Hmeljevke« 17.612.

Kupujemo
podleske, koren beladone, češmin in vsa ostala zdravilna zelišča. Prevzemamo na mesto. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Amerika« 17.632. (k)

Večjo zbirko znamk
kupim proti takojšnjemu plačilu. Ponudbe po možnosti s navedbo cene in opisom zbirke v upravo »Slovenca« pod »Samo večja zbirka« št. 17844.

Vsakovrstno zlato
srebro in briljante kupujemo vsako količino po najvišjih cenah
A. Božič, Ljubljana
Františkanska ulica 3.

Staro zlato, zlato zobovje in srebrne krone
kupujem po najvišjih cenah
A. KAJFEŽ
trgovina s urami in slatnino, precizna delavnica za popravila vsakovrstnih ur Ljubljana, Miklošičeva 14

Čitajte in širite
»Slovenca«!

NAJPOPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA
HOHNER
GENERALNO ZASTOPSTVO
SCHNEIDER
ZAGREB, NIKOLIČEVA 10
ZAHTEVAJTE BREZPLAČNI CENIK

Kolesa Najnoviši otr. vozički
motorji, triciklji, šivalni stroji
Velika izbira!
Igračni vozički, skiroji, avtomobilčki, koles, deli
Iribuna F. B. L. Ljubljana, Karlovska c. 4
Podružnica: MARIBOR, Aleksandrova 26.

Veškovratno zlato kupuje

po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 5

Kotel za žganjekuho
od 50 do 80 l kupim, po možnosti novejša vrste. Sajevec, Velenovo št. 46.

Gunje
krojaške odrezke, star papir, tekstilne odpadke ter ovčjo volno, govejo dlako (aroveo) — kupi vsako množino Arbeiter, Maribor, Dravska 16.

Denar

Kdo posodi
državni osebi 5000 din proti mesečnim obrokom in po 15%. — Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Pomoč« št. 17753.

Kompanjona (-ko)
sprejemem v dobro dobo podjetje s 4-6 tisoč din. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Dobro zaslužek« — 17.653.

Hranilne knjižice
vrednostne papirje kupujemo stalno po najvišjih cenah in proti takojšnjemu plačilu.

Rudolf Zore
Ljubljana, Gledališka 12.

10.000 din gotovine
ali hranilno knjižico članice Zadrugne zveze — iščem kratkoročno za izkoriščanje gozda. Obrestiti, garancija z zavarovanjem kurzne izgube. — Ponudbe upravi »Slov.« pod »Varno 1895« 17.705.

Hranilne knjižice
3% obveznice in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR
Aleksandrova cesta 48.

Ureditev premoženja
Poravnave, konkurzne zadeve, odkup in inkasoterjatev, (tudi kmetakibi) nabavo posojil in družbenikov, dobičkanosno in varno naložitev kapitala, ureditev uprave in knjigovodstva, bilance, kalkulacije, upravo nepremičnin, nadzorovanje sodelužeb, — spleh vse trgovsko-obrtniške zadeve poverite zaupno strokovni pisarni
ZAJO LOJZE
Ljubljana, Gledališka ul. 7

Pomanjkanja in podražitve

inozemskega goriva se ne boji, tisti ki ima

PEČ ZEPHIR

za trajno kurjenje s drvmi

Zahtevajte brezplačni prospekt od tovarne
ZEPHIR d. d., Beograd

Poštni predal 750
Samoprodaja:
v Ljubljani: Venceslav Bresnik,
v Celju: D. Rakusch,
v Mariboru: Pinter in Lenard,
v Ptuj: Anton Brenčič,
v Brežicah: Löschnigg in Schmid.

Ugoden nakup božičnih daril
poceni manufaktura
pri Trpinu, Maribor, Vetrinjska 15

Posteljno perje

po Din 8-—, kemično očiščeno Din 10-—
čehano in kemično očiščeno Din 30-—
na roko čehano in kem. očiščeno Din 45-—
mežano gosje čehano Din 55-—
pol puh beli Din 95-—
sivi gosji puh Din 120-—
beli gosji puh Din 175-—, 200-—, 220, 240-—
Vzorci brezplačno dobite pri

„Luna“ samo Glavni trg 24, Maribor

Razpis

Občina Polje razpisuje
napravo ograje pri pokopališču
pri Dovici Mariji v Polju

Ponudbe je staviti do 17. novembra do 12 v občinski pisarni občine Polje. Načrti in popis del so na vpogled pri občini. Občina si pridržuje pravico oddaje del, ne oziraje se na najnižjega ponudnika.

Uprava občine Polje, dne 11. novembra 1939.

Samostojnega obratovodja

iz železobdelovalne stroke, ki bi razširil že obstoječi predmet kovaške in strgarske stroke še z nadaljnjim primernim predmetom, takoj sprejme z možnostjo postopnega prevzema cellega podjetja z malenkostno gotovino, event. udi vse proti garanciji ali odgovarjajočim hranilnim knjižkam. — Prijave na upravo »Slov.« pod »Samostojni obratovodja št. 17.882«.

Razpis

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani razpisuje oddajo dobave in polaganja parketnih desic za podo v novogradnji stanovanjske hiše v Celju, Krekova cesta, z rokom vlaganja ponudbe do 17. novembra t. l.

Vsi razpisni podatki so interesentom na razpolago in vpogled ter nakup pri uradu v Ljubljani, Gajeva ulica 5-II., soba 221.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani.

Stefanija Masten roj. Semič

soproga davč. kontrolorja v pok.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo, 12. novembra, ob 16. uri na pobeškem pokopališču. — Sv. maša se bo darovala v ponedeljek, 13. nov., ob 7 zjutraj v magdalenski cerkvi. V Mariboru, dne 10. novembra 1939.

Masten Josip, soprog. Villi, Nelica, Tončka in Polde, otroci.

Zahvala

Vsem, ki so se na kakršenkoli način spomnili naše umrle mame, gošpe

Ivane Vrhovnik roj. Rotar

ji poklonili krasno cvetje, jo spremili na zadnji poti ter nas tolažili ob težki izgubi — iskreni Bog plačaj!

Kamnik, dne 11. novembra 1939.

Zalogoči ostali

Ida Bleyer roj. Supanek

danes ob petih zjutraj, v 31. letu starosti, previdena s svetimi zakramenti, po kratkem in mučnem trpljenju, Bogu vdano zaspala.

Pogreb plemenite in blage pokojnice bo v ponedeljek, dne 13. novembra 1939, ob štirih popoldne na okolškem pokopališču v Celju.

Luče-Celje, dne 11. novembra 1939.

Užaloščeni Ninko Bleyer, soprog.

TOVARNIŠKA RAZPRODAJA MOTORNIH KOLES!

Vsak dan, dokler traja zaloga, se bodo prodajala motorna kolesa 200 ccm Ardie v javnem skladišču špedicije Turk v Ljubljani, Kotnikova ulica 12 in to po izredno znižani tovarniški ceni Din 5.980,- v gotovini

Jože Oražem, ml., Ljubljana-Moste, Ciglarjeva 22a
zastopnik za Slovenijo
MODERNE TRGOVINE PISARNISKIH STROJEV

J. GLAD - MERCEDES

ZAGREB

NIKOLICEVA 14 / TELEFON 22-614

MERCEDES
PRIMA, SUPERBA, SELECTA
potni pisalni stroji
MERCEDES
EXPRESS in FAVORIT nor-
malni pisalni stroji
MERCEDES
ELEKTRA električni stroji

POLEG TEGA VSE VRSTE RAČUNSKIH STROJEV
ZAHTEVAJTE PONUDBE IN BREZOBVEZNI OGLED STROJEV

FRANC PIRC

Dravje - Ljubljana

strojno
sodarstvo

Kletni sodi, Bukovi sodi za eksport sadnih
sokov, barve in olja, Kadi za namakanje, spe-
cijalne kadi za mlekarne in kemično industrijo.
IMPREGNIRANJE sodov. Strokovna popravila.
Nizke cene. — Točna in solidna postrežba.

Razglas

Sresko načelstvo v Ljubljani bo oddalo potom javne usne dražbe v
zakup za dobo 12 let občinsko lovišče Medvode

v soboto, 25. novembra 1939 s pričetkom ob 8 zjutraj.

Dražba se bo vršila v prostorih sreskega načelstva v Ljubljani, Hrenova
ulica 11.

Lovišče Medvode meri okoli 4146 ha. Zakupna doba traja 12 let in
sicer od 1. aprila 1940 do 31. marca 1952. Izključna cena znaša 6700 din.

Pred dražbanjem mora vsak zdravitelj dokazati, da je v posesti ve-
ljavne lovske karte za tekoče leto in mora položiti v gotovini vadij v višini
izključne cene. Kdor hoče dražiti za drugega, mora voditi dražbe predložiti
pravilno pooblastilo, kolkovano po predpisih.

Natančnejši pogoji so interesantom na vpogled pri sreskem načelstvu
v Ljubljani ob običajnih uradnih urah.

Ako bi dražba lovišča pri navedeni izključni ceni ne uspela, se bo
vršila v ponedeljek, dne 4. decembra 1939 ob 9 dopoldne v istem prostoru
ob istih pogojih ponovna javna dražba.

Občina Medvode.

Zahtevajte za Vaše klmnice in tapacirane pohištve
ŽIMO samo s zaščitno plombo
STERILIZIRANO

Naša žima je higijensko očiščena in sterilizirana na pari 115° C, ne diši, je brez
maščobe in fermentov, ker je naša tovarna opremljena v to svrhu s najmoder-
nejšimi stroji in aparati.
Odklanjajte žimo iz prepovedanih kušmarakih obratov, ker je slabo in nehigi-
ensko izdelana, ni dezinficirana, vsebuje fermente in ima neprijeten duh. V njej
se zaredijo molli in mrčes.
Prepričajte se pred nakupom! Naše cene so najsolidnejše!

Zato zahtevajte samo
žimo s zaščitno znamko

STERILIZIRANO

**ZADRUŽNA TOVARNA
ŽIME
STRAŽIŠČE
PRI KRANJU**

Velika izbira
blaga za

damske plašte in kostume

R. MIRLAUC

•PRI ŠKOFU.

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica 3
Pred škofijo 3

Ugodne
cene!

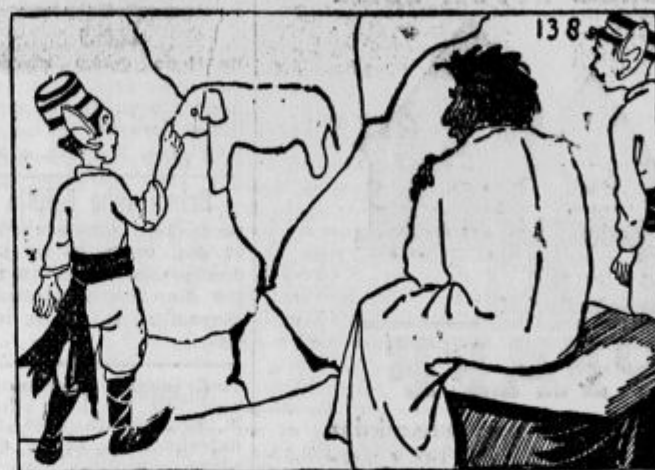
Oglašujte v edino
uspešnem dnevni-
ku »Slovenec«!

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(137) Potem je iz dalje zaslišal
neki klic. Spočetka je mislil, da
je bil to glas kake ptice. Slednjič
pa, ko se je klic ponovil, je spo-
znal Filipov glas, potem je zasli-
šal korake in slednjič... Filip je
od samega veselja planil Janu
krog vratu. V naglici je Filip po-
vedal, kar se je zgodilo, potem
pa sta skupaj odrinila proti skal-
nati palači, da bi rešila Tukana.

(138) Gorski duh se je odpra-
vil k počitku, ko je potrkalo na
njegova vrata. »Noter, kdo je zu-
naj!« in se ni malo začudil, ko
je zagledal dva dolgoušca pred
seboj. »Najljubšeje vas prosiva,
kako bi našla pot do Samba,« je
dejal Jan. »Kakšen pa je Sam-
bo?« je duh nekam prijazno
vprašal. Filip je Samba narisal
na steno. »To pa je dobra risba,«
je priznal duh.

Dekoracija!
Montiranje zastorov!
Franc Jager
tapetništvo
Ljubljana
Sv. Petra cesta 17.
Telefon 20-42

Velika zaloga najmodernejših
Couch-ov, otoman, vseh vrst foteljev in žimnic.
V zalogi vedno žima, gradl za modroce ter blago
za prevleko pohištva. Solidna izdelava!

Konkurenčne cene!

Loterija!

V smislu § 39. uredbe o vojnih invalidih
želi Združenje vojnih invalidov prirediti
sporazumno z Narod. invalidskim fondom

narodno loterijo

v vsej državi.

Zainteresirani naj dostavijo svoje pred-
loge ali načrte v oceno na:

SREDNJI ODBOR

UDRUZENJA RATNIH INVALIDA

»PRIVREDNI OTSEK«

Beograd

Balkanska cesta št. 46, II. nadstropje
Telefon 29-108.

A. S. I. VOVK MODNA
TRGOVINA
KLOBUKI

Največja izbira
na Gorenjskem

»Ali gospod Pajk, ta
klobuk je ravnotako
dobre kvalitete!«

»Oprostite! Jaz
hočem imeti iz-
recno klobuk
znamke

„HINKO“

(Dobijo se samo
v KRANJU
poleg farne
cerkve)

Zahvala

Vsem soročnikom in znancem, ki ste z nami sočustvovali ob
smrti ljube hčerke in sestre, gospodične

Marije Kerinove

učiteljice v Trebnjem

izrekamo toplo zahvalo. Hvala častiti duhovščini, gg. učiteljem,
pevcem, križevskemu pevskemu zboru, številnim stanovskim to-
varišem in tovarišicam, zlasti križevskim, vsem prijateljem iz
Trebnjega in vsem, ki ste s cvetjem prihiteli k njenemu pokopu.

Sv. Križ pri Kostanjevici, 9. novembra 1939

Žalujoči Kerinovi

V globoki žalosti sporočamo svojim soročnikom, prijateljem in
znancem žalostno vest, da nas je naša ljubljena soproga, naj-
boljša mama, tašča, sestra, teta in svakinja, gospa

Alojzija Omerzu

roj. Windischer

soproga svetnika v finančnem ministrstvu

po daljšem bolehanju 10. novembra dopoldne za vedno zapustila.
Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo, 12. novembra 1939
ob štirih popoldne iz hiše žalosti, Beograd, Hilendarska ulica 5

Prosimo za tiho sožalje!

V Beogradu, 10. novembra 1939

Rodbina Ing. Franc Omerzu in ostalo sorodstvo

Blago za
**zimske
suknje**

kamgarni, športni
ševiti za fine
obleke

R. MIRLAUC

•PRI ŠKOFU.

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica 3
Pred škofijo 3

Solidna
postrežba!

Globoko užaloščeni naznanjamo vsem soročnikom, pri-
jateljem in znancem žalostno vest, da je danes zjutraj
ob pol 2 po kratki bolezni umrl naš ljubljani oče, stari
oče, tast in brat, gospod

Dragotin Česnik

šolski upravitelj v pok. in posestnik

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 12. no-
vembra 1939 ob 3 popoldne iz hiše žalosti, Večna pot 1
na pokopališče k Sv. Križu

V Ljubljani, 11. nov. 1939

Drago, Milan, Ivan, sinovi — Vida poročena Petrič, hči
Mirko, brat; Rozi, Silva, Marija, snaha; dr. Karel Petrič, zet
vnuki in ostalo sorodstvo

Podmornice in njih zgodovina

(Od l. 1624 do današnjega dne)

Angleška podmornica, tipa 1933

Moderna podmornica se lahko giblje v akcijskem radiju 5000 milj. Na gladini vode doseže hitrost 20 vozlov, pod vodo pa 12 vozlov. Najdaljša proga, ki jo je med svetovno vojno prevozila kaka podmornica, je bila dolga 7550 milj. To dolžino je zmogla nemška podmornica U 53, ki je leta 1916 prevozila pot od Helgolanda do New Yorka in nazaj v 41 dneh. Izginile so z morja 1500 tonske podmornice izza svetovne vojne. Zdaj obsegajo podmornice 600

Strojni oddelek v podmornici

do 800 ton, so dolge 55–75 m in imajo posadko 50–50 mož.

Ko se je zvedelo za prve učinke nemških podmornic v bivši vojni, so vsi mislili, da je podmornica nova nemška iznajdba. Toda resnica je drugačna. Že leta 1624 so predvajali angleškemu kralju Jakobu I. na neki Temzi preprosto podmornico, ki jo je bil zgradil Holandec C. Drebbel. To vozilo je imelo 12 veslačev in je moglo ostati več ur pod vodo v globini 4–5 metrov. Žal, nimamo nobenih podrobnejših podatkov o tej čudoviti iznajdbi.

Prva pravilna podmornica se je pojavila l. 1777 med ameriško osvobodilno vojno. Ko je bilo ameriško brodogradništvo premagano in je bilo njujorško pristanišče oblegano z angleškimi ladjami, je zgradil neki ameriški mornariški častnik podmornico z imenom »Turtle«, ki je z njo celo napadel angl. bojno ladjo »Eagle«. Ta podmornica je imela samo enega človeka na krovu. Na spodnjem koncu je imela dolg železen drog, ki je z njim izvrtala luknjo v ladjo. V luknjo je bilo treba vtakniti bombo, tako hitro, da je mogla podmornica komaj še pobegniti. Vse to se je moralo opraviti pod

vodo. »Turtle« je res neopaženo prišla do bojne ladje »Eagle«, a bomba je bila preslabotna. Vendar je bila s tem dokazana možnost podmorniške vojne.

Neodvisno od tega ameriškega poskusa, je predvajal nemški podčastnik Wilhelm Bauer, l. 1851 v kielskem pristanišču leseno podmornico, ki je imela tri osebe posadke in lopatasto kolo na pogon z nogo. Podmornica se je potopila v znatno globino 18 metrov in se je tudi dvignila. Toda tisti trije pomorščaki so pobegnili, ko so bili nekaj hudih ur pod vodo.

Bauer je svojo iznajdbo ponudil Veliki Britaniji. Toda admiraliteta se je izjavila: »Ne maramo takih ladij. Kot mornarji se rajši bojujemo na ladi, kot pa da bi bili zaprti v takem lesenem zaboju.« Bauer je dosegel večji uspeh v Rusiji. Leta 1856 je njegova podmornica napravila 134 poskusnih voženj pod vodo. Pri 135. poskusu pa se je ponesrečila. Od tedaj se ruska admiraliteta ni več zanimala za to iznajdbo.

Med ameriško državljansko vojno pa je iznova neka podmornica napadla bojno ladjo. To se je zgodilo l. 1863 med blokado Charlestona z ladjami severnih držav. Ta podmornica, krščena na ime »Little David« (Mali David), je imela obliko smotke, obdana je bila z oklopnimi ploščami in je bila precej urna. Mimo več topov, je vsebovala tudi bakreno posodo z več ko 50 kg smodnika, ki so ga skozi cev spuščali v sovražnika. Posadka je imela poveljnika W. T. Glassella in tri mornarje.

Nekoč se je Glassellu posrečilo približati se ponoči k bojni ladji »New Ironside«, ki je imela oklopne plošče. »Mali David« je napadel ladjo z bombo in ladja je bila močno poškodovana. Toda eksplozija je bila tako huda, da je bila podmornica močno pretresena. Poveljnik in enega pomorščaka »Malega Davida« je vrglo v morje in sovražnik ju je ujel. Podmornica pa je z ostalima dvema pomorščakoma le ušla.

Nato so Severne ameriške države zgradile zase podmornico. V nekaj mesecih je kapitan L. Hunley zgradil 18 m dolgo ladjo, ki je imela več topov, pripravo za torpediranje in posadko 7 mož. Kar petkrat je to podmornico zadela nesreča, preden je stopila v službo: vselej je posadka utonila. Slednjič pa, l. 1864, je ta podmornica z imenom »Hunley« napadla bojno ladjo »Housatonic« in jo je tako hudo poškodovala, da se je začela potapljati. Ko je bojna ladja ležala na dnu morja, je poleg nje ležala tudi nesrečna podmornica: — zaradi svoje lastne bombe se je pogreznila.

Naskok na samostan Sedlce

(Dopis iz Kutne gore; v oktobru)

Češka je bila v prvem desetletju 14. stoletja pozorišče krvavih bojov za prestol. Poslednji Přemislci so se z vrhunca dinastične oblasti pogreznil v grob. Kralj Vencislav II., modri, spretni, četudi malo zahrbtni zet Rudolfa Habsburškega, je pregovoril poljske velikaše, da so ga izvolili v tistem trenutku za vladarja osirotele države, hkrati pa je zagotovil svojemu istoimenskemu sinu in prestolonasledniku krono sv. Štefana. Če bi bil ta vla-

V naslednjih 20 letih so sledili še drugi poskusi, dokler ni dal l. 1885 švedski inž. Nordenfält patentirati podmornico, ki je bila opremljena z dinamskimi stroji. Toda zaman je ponujal svojo iznajdbo vsem evropskim državam; slednjič jo je vendarle odkupila francoska mornarica. Združene ameriške države so l. 1900 iznašale lastno konstrukcijo; te patente si je tudi angleška mornarica pridobila.

Kot poslednji v tej stroki so se l. 1906 pojavili Nemci. Admiral Tirpitz je bil do svoje smrti zoper uvedbo takšne cesarske igrace. Ker je pa Nemčija opremila svoje podmornice

Kuhinja v podmornici

z Dieslovimi motorji, je tozadevno brž napredovala pred vsemi drugimi državami. Nemci so hoteli imeti skrivnost Dieslovih strojev zase. Toda njih iznajditelj dr. Diesel, ki so baje nemške oblasti slabo ravnale z njim, je hotel svojo iznajdbo v industrijske namene uvesti tudi po drugih državah. Ko se je vprav zato peljal v London k svojim angleškim prijateljem, je na skrivnostni način izginil s parnika, ki se je z njim peljal čez Rokavski preliv. Govorili so, da so ga baje nekakšni agentje spravili s sveta... Nemara pa da je dr. Diesel že kaj takega prej slutil; zakaj, vse svoje načrte je bil nekaj dni prej poslal svojemu tajniku v Parizu. Dieslov motor pa so kmalu nato uvedli po vsem svetu.

Pogled na kostnico v Sedlcu

V občini Sedlce pri Kutni gori na Češkem je pač najčudovitejša kapela vse dežele. Še pred stoletji so odprli grobnico odnotnega »amostana«, pri čemer so našli kosti in lobanje več sto menihov. Verniki so mislili, da bodo storili najlepše tako, da iz teh ostankov trupel sezidajo kapelo. Tako je nastala cerkva, ki je okrašena s človeškimi kostmi in lobanjami.

dar kaj več časa živel, bi imele države srednje Evrope nemara kako drugo usodo. Toda kmalu je umrl in njegov sin Vencislav III. je bil leto kasneje v Olomucu na nepojasnen način umorjen. Od Přemislcev so ostale samo ženske: mlada vdova Vencislava II. in njene pastorka, od katerih je bila najstarejša poročena z vojvodo Henrikom Koroškim. Država, ki je bila v svojih temeljih pretresena — Poljska in Ogrska sta se od nje ločili, ko je vladal Vencislav II. — je potrebovala novega močnega vladarja. Ta pa ni bil Koroški Henrik. Bil je plašen in slaboten. Nemški kralj Albreht, Vencislavov svak, je imel velike načrte. Zatrli je bil upor stanov v svojih avstrijskih dednih deželah in je skušal obvladati grofijo Turinško v sporu proti Frideriku. Dozdevalo se je, da je Češka kakor nalašč zato, da tvori sredino južnonemške habsburške domače oblasti. Albrehtu ni bilo prav nič težko prodreti z izvolitvijo svojega najstarejšega sina in dozdevnega naslednika, Rudolfa, za kralja Češke. Da bi izvolitvi tudi dinastično podprl, se je mladi kralj poročil z lepo Rikso iz Poljske, vdovo Vencislava II. Kmalu nato pa je Rudolf umrl pri obleganju Hrošdijevic, in sicer za kolero. Pokopan je v kraljevi grobnici pri Sv. Vidu. Poizkusi kralja Albrehta, da bi postal njegov drugi sin, Friderik III., češki kralj, so se ponesrečili. Tako je nastopil slabotni Henrik Koroški češki prestol. Kmalu nato pa je Johan Švabski »Paricida« umoril, in ga oprostil njegovega najhujšega sovražnika Albrehta Habsburžana.

Tem hujše je bilo v notranjih deželah. Kralj Henrik je bil preslaboten, da bi bile

tudi še kraljevskih mest. Njemu ob strani je bil stari Rajmund Lichtenburški in iz Švabskega prišel Johan Klingenberški. Baroni, ki so bili prej pripadniki avstrijskega dediča za prestol, so se po smrti kralja Albrehta obrnili do mlajše sestre Vencislava III., in so začeli smatrati princezo Elizabeto kot naslednico za prestol. Posledica tega je bil razkol na kraljevskem dvoru in kraljica Ana je bila osumničena, da je dala svojo sestro zastrupiti.

V tem času pa so bili tudi različni podelski plemiči in pa patriciji iz Prage in drugih mest zmeraj v prepiru. Ko sta se mudila Henrik iz Lipe, Rajmund Lichtenburški in Johan Klingenberški slučajno v samostanu Sedlcu, ne daleč od Kutne gore, so jih napadli rudarji pod vodstvom plemiča Rutharda in so jih ujeli. Kraljevski sodnik na Kutni gori, ki je hotel to nasilno dejanje preprečiti, je bil ubit, in praški plemič Wolfram, ki je bil prav tako v Sedlcu, je le z največjo težavo ušel. Povod temu napadu so dali bogati meščani, ki so hoteli odstraniti še poslednje ovire med stanovi in plemiči. Dokaz za to je, da sta Henrik iz Lipe in Rajmund Lichtenburški morala privoliti, da se bodo njihovi otroci poročili s sorodniki mestnih družin, če hočejo doseči svobodo. Vendar do teh porok ni prišlo. Baroni so se združili zoper mesta. V Pragi je orila na površje stranka Wolframa in po krvavih bojih je zaradi nastopa vlade Johana Luksemburškega nastopila močna kraljevska oblast, in sicer tedaj, ko je zavladal njegov sin Karel IV. Samostan Sedlce je bil torej pozorišče enega od najbolj zanimivih prizorov tistih večnih sporov med plemiči in stanovi.

Ladje iz betona

Prav zdaj se ukvarjajo inženirji velikih angleških ladjedelnic z novim načinom v gradnji ladij, in sicer trgovskih ladij, ki naj bi ne bile nič več jeklene, ampak iz železobetona.

A to ni nova iznajdba. Že v prejšnji vojni so v Franciji in Skandinaviji uspešno izdelovali in uporabljali take ladje, in slični poskusi so se tudi v Ameriki in Italiji izborni obnesli. Samo Anglija je doslej še oklevala, ali bi krenila od jeklenih ladij in se nagnila k železobetonskim.

Zdaj pa je ta zadeva zaradi neizmerne uporabe jekla za vojne namene in zaradi visokih cen zanj, vendarle prišla na površje. Železobetonske ladje imajo te prednosti, da je potrebno zanje jako malo jekla, da je gradnja mnogo hitrejša, da je treba zanjo malo strokovnih delavcev, te pa zaradi vojnih okoliščin potrebujejo druge — in pa da so take ladje mnogo cenejše. Pač pa so take ladje precej bolj počasne.

Če se bodo sedanji poskusi angleških inženirjev obnesli, bodo brez dvoma zgradili železobetonsko brodogradnjo trgovskih ladij.

Torpedirani maček

Prav izredna zadeva je to, da se v brzovrhavah britske admiralitete imenuje kaka mačka, toda »Tawney« je doletela ta nenavadna čast.

Torej — Tawney — je rdečkastorjav maček britskega rodu, ki je bil že trikrat rešen pri brodolomih. Ta maček je bil na angleškem ribiškem parniku »Caldewu«, ki ga je v septembru neka nemška podmornica torpedirala pri Farörskih otokih. Posadka se je otela z rešilnim čolnom, a tedajci je neki pomorščak z grozo opazil, da Tawney ni med rešenci. Posrečilo se mu je najti mačka nekje na dnu potapljajoče se ladje in ga je rešil. Brodolomce z mačkom vred je odpeljala švedska ladja »Prestolonaslednica Margaret«. A preden je švedska ladja priplula v švedsko vodovje, sta jo ustavila dva nemška rušila in vzela s seboj onih 11 Angležev, da jih v Nemčiji internirajo. Švedski kapitan je predlagal, naj tudi angleškega mačka internirajo, a Nemci so ta predlog zavrnili.

»Tawney« je povzročil kapitanu precejšnjo preglavico. Mačka ni mogel obdržati na ladji, a na kopno ga spet ni mogel dati zaradi strogih švedskih zdravstvenih predpisov. Ko je kapitan priplul v Gothenburg, je vprašal za svet uradnika britskega konzulata; ta mu je dejal, naj mačka kar brez skrbi ubije. Toda uradnik je naredil račun brez krčmarja, to se pravi, brez ljubezni do živali Angležinj. Komaj sta dve angleški uradniki zvedeli za smrtno obsodbo nesrečnega mačka, ko sta odločno izjavili, da je treba žival rešiti. Z nekaj ogorčenimi telefonskimi pogovori sta res dosegli, da se je smrtna obsodba odložila. Nato sta se obe uradnici zvezeli, da bosta iz svojega žepa plačevali prekršnino za mačka v štirimesečni karanteni — vsak dan po en šiling. Konzul pa je v svoji brzojavki obvestil britsko admiraliteto o ponesrečeni ladji in o moštvu in dodal: »Ladijski maček rešen — je v oskrbi dveh dam s konzulata.«

A zgodbe o tem malem kuštravem mačku še ni konec. Neki švedski list je objavil vest o usodi mačka, nakar se je v vseh delih države javilo obilno ljubiteljev mačk, ki bi bili radi vzeli mačka za svojega. »Mačkino« dopisovanje v britskem konzulatu v Gothenburgu je zmeraj bolj naraščalo, tako da je bilo tajništvo že v zadregi. Dozdeva se, da dobi Tawney zdaj zares ljubeznivo domačijo. Neki angleški jahalni učitelj je dal ladijskemu mačku svoj konjski hlev na razpolago, in ker ta hlev po trikrat na teden preiše poseben živinozdravnik, je pričakovati, da bodo oblasti popustile glede na strogo izvajanje karantenskih predpisov. Upajmo, da takih mačkov ni več dosti na svetu, sicer bodo ljudje zares pozabili skrbeti za človeške otroke, ki so ostali brez domov, in ki so izgubili med begunstvom svoje starše!

Roman brez črke E

V Los Angelesu v Kaliforniji je umrl 67-letni ameriški romanopisec Ev. Wright, pisatelj romana »Gadshy«. Ta knjiga se ni toliko proslavila s svojo vsebino, kot s posebnostjo, ki jo je z njo spisal Wright. Wright je bil sklenil, da v vsem romanu niti enkrat ne sme biti črka e. To je pa zlasti v angleščini jako težko izvedljivo. Vendar se mu je to posrečilo in uspelo mu je, da je s tem vzbudil pozornost — kar je pač edini uspeh te njegove knjige.

Kneinja Marija Radziwiłska

Kakor poročajo iz Rima, je prejela centrala malteškega viteškega reda od Rdečega križa vest, da so Rusi na vzh. Poljskem ustrelili tudi 76-letno knejino Marijo Radziwiłsko, rojeno grofico Branicko, kakor tudi njenega sina in vnuka.

Kneinja je bila v Rimu znana osebnost. Že več let je pozimi zmeraj bivala v Rimu in je mnogo občevala s katoliškimi krogi. Večkrat je imel msgr. d'Herbigny v njenem salonu v palači na Via Boncompagni verška predavanja.

To ti je grozd! — iz Kalifornije. Drži ga Hilda Mangels, kalifornijska »princesa grozdja«, ki so jo izbrali za lepoto na kalifornijski kmetijski razstavi v Los Angelesu

Islandski prestolnici ne bo treba zmrzovati

Iz Reykjavika poročajo: Ko so izvrtali 550 m globoko v pokrajini vročih vrelcev, v Reykiru na Islandskem, so dognali, da je zaloga vroče vode za segrevanje glavnega mesta mnogo večja, kot so doslej mislili. Izčrpati se more v sekundi 220 litrov 84 stopinj vroče vode, kar je dosti več, kakor pa zadošča za segrevanje vseh hiš v Reykjaviku.

Kakor mogočno žrelo morskega volka je videti novo nemško stirmoglavsko letalo.

